

LUOPIOISTEN PITÄJÄN INVENTOINTIKERTOMUS

1963

Timo ja Pekka Miettinen

SISÄLLYSLUETTELO

Esipuhe

I KIVIKAUTISET ASUINPAIKAT

1. Iso-Lemmittyä, Monninpelto	s. 1
2. Kotiranta	1
3. Viljamaa, Kotipelto	1
4. Viljamaa, Peräpelto	2
5. Soukkio, Pitkätsarat	2
6. Körhämö	2
7. Savivainio	3
8. Pihlajalahti	3
9. Kuivassalmi, Ahola	4
10. Hietaniemi, Hietasenkärki	4
11. Aapo	6
12. Rulja, Kytövainio	6
13. Rautia	7
14. Niemi	7
15. Niemi, Pääskyslahti	7
16. Lahdenniemi, Pakaraisenniemi	7
17. Nikunen, Kärkivainio	8
18. Saksala, Isosaari	8
19. Kantolan kärki	8 9

II EPÄVARMAT KIVIKAUTISET ASUINPAIKAT

1. Hoppula, Ilvesniemi	10
------------------------	----

III KIVIKAUTISET IRTOLÖYDÖT

1. Melkas	11
2. Hyöki	11
3. Penttilä, Alho	11
4. Viljamaa, Kotipelto	11
5. Kokinvainio	11
6. Savivainio	12
7. Riihiranta	12
8. Rautajärven kartano, Kollanen	12
9. Kopra	12
10. Saarijärvi	13
11. Saarijärvi	13
12. Hietasten tarha	13
13. Yli-Kippari	13
14. Ali-Kippari	13
15. Isosaari	14
16. Sillanpää, Kotipelto	14

IV TARKEMMIN SELVITÄMÄTTÖMÄT KIVIKAUTISET IRTOLÖYDÖT

1. Korvenojan suo	s. 15
2. Lindevall	15
3. Iso-Kaisko	15
4. Matinoja	15
5. Polja	15
6. Korkkämä	16
7. Haltia	16
8. Mattila	16
9. Aikäs	16
10. Aikäs	16
11. Vehkasuo	16
12. Kantola	17
13. Kantola	17
14. Kantola	17
15. Kärpänniemi	17
16. Taipale	17
17. Aukeevainio	17
18. Riihitarha	18
19. Koskue	18
20. Härmänoja	18
21. Ammätsä	18
22. Pirttiniemi	19
23. Kortteenpohja	19
24. Kuokkanen	19
25. Sarkanen	19
26. Suksia	19
27. Korkeila	20
28. Korkeila	20
29. Korkeila	20
30. Korkeila	20
31. Korkeila	20
32. Korkeila	20
33. Mukkula	20
34. Kuohijoki	21
35. Koivisto	21
36. Salonsaari	21
37. Aulmala	21
38. Luopioinen	21
39. Luopioinen	21
40. Luopioinen	22
41. Luopioinen	22

V RAUTAKAUTISET IRTOLÖYDÖT

1.Knaapi	s.23
2.Jäppi, Kotisuo	23

VI TARKEMMIN SELVITTÄMÄTTÖMÄT RAUTAKAUTISET IRTOLÖYDÖT

1.Aitoo	24
2.Ansapi	24
3.Koivisto	24
4.Puutikkala	24

VII AJALTAAN EPÄMAARAISET KIINTEAT MUINAISJÄÄNNÖKSET

1.Tepuhinnanmäki	25
2.Penttilä, Alho	25
3.Mikkelinmäki	26
4.Vehkasaari	26
5.Etusaari, Uhrikallio	26
6.Riihilahti, Lammashaankärki	27
7.Riihilahti	27
8.Rekola, Ukonkivi	28
9.Isomäki	28
10.Iso-Vekuna	29

LIITE: VEDENTAKAN KIVIK-ASP.	30
------------------------------	----

Liitteet

35 valokuvaa	s. 31-42
27 karttapiirrosta, n:o 27 yleiskartta pitäjästä	s.43-69
2 taloudellista karttaa (1:100000)	70-71
8 peruskarttaa (1:20000)	72-79

Merkittäessä löytöpaikkoja peruskarttoihin on käytetty virallisia merkkejä, tarkemmin selvittämättömien löytöjen kohdalle on merkitty numero milloin se on ollut mahdollista (esim. talon kohdalle, jonka mailta löytö on saatu).

Esipuhe

Allekirjoittaneet saivat keuhällä 1963 Muinaistieteelliseltä toimikunnalta tehtäväkseen suorittaa Luopioisten pitäjän inventointi.

Inventointi suoritettiin 11/6 - 10/7 1963. Kiersimme pitäjän myötöpäivään, länsipäästä alkaen, alueen suurimman järven Kukkian ympäri. Löytöselostukset on laadittu saman järjestyksen mukaisesti. Suurimmaksi osaksi liikuimme polkupyörillä mutta käytimme myös paljon venettä Kukkian keskellä olevasta saaresta käsin.

Kivikautisia asuinpaikkoja löysimme kaikkiaan 18, melkein poikkeuksetta nykyisten rantojen tuntumasta ja suurimmaksi osaksi vain kvartsiLöytöjen nojalla. Poikkeuksen teki ennen kaikkea Kantolan kylän Hietaniemen talon Hietasenkärjen rikas asuinpaikka, josta löytyi mm. kampakeramiikkaa ja meripihkan murusia. Keramiikkaa on löytynyt pitäjästä tänään lisäksi vain ainoalta aikaisemmin tunnetulta ja tutkitulta asuinpaikalta Puutikkalan kylän Saksalan talon Isosaaresta.

Kivikautisia irtolöytöjä on pitäjästä eri museoissa kaikkiaan 57. Löydöt ovat suureksi osaksi viime vuosisadan puolelta ja varsin niukoin tiedoin varustettuja. Niinpä niistä jäi suurin osa, 41, tarkemmin selvittämättä. 15:sta selvitetystä löydöstä 3 liittyy nyt todettuihin kivikautisiin asuinpaikkoihin.

Rautakautisista irtolöydöistä selvisi 2:n löytöpaikka, 4 oli löytötiedoillaan liian epäluotuisia.

Ajaltaan epäluotuisia kiinteitä muinaisjäännöksiä voimme kirjoihin 10.

Niistä huomattavimmat ovat 4 kiviröykkiötä, joista 2 sijaitsee Kukkian saarissa, 2 Vehkajärven rannalla.

Löytöpaikan sijainti on jokaisen selostuksen alussa ilmoitettu laskenalla etäisyys ja kompassisuunta pitäjän kirkosta taloudellisella kartalla mitattaavassa 1:100000.

Helsingissä 29.12.1963

Timo Miettinen
Pekka Miettinen

I KIVIKAUTISET ASUINPAIKAT

1. Iso-Lemmittyä, Monninpelto

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 10,1 km suuntaan 44-50

Omistaja: mv. Veikko Kartano os. Aitoo

Löydöt: KM 16040:1-2

Valokuvat: 1 ja 2, filmi 28460-1

Karttapiirros 1, ks. peruskartta n:o 214107

Luopioisten Aitoon Lemmettylän kylään kuuluvan Iso-Lemmittyä tilan Monninpelto sijaitsee Pälkäneveden Runkahuvien lahden länsirannalla n. 600 m lahden perukasta pohjoiseen. Pelto sijaitsee etelään, pieneen puronotkoon viettävällä rinteellä, jonka maaperä on savihiesua.

Kvartsi-iskoksia oli pellolla kahdessa eri ryhmässä. Rannan lähellä pellon itäpäässä oli melko laajalla alueella 8 kvartsia (16040:1) (kuva 1), pellon länsipäässä aivan lahteen laskevan puron vierellä 9 kvartsia (16040:2) lähekkäin (kuva 2). Löytöpaikat olivat toisistaan n. 100 m:n päässä.

2. Kotiranta

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 9,9 km suuntaan 46-00

Omistaja: mv. Martti Ahola os. Aitoo

Löydöt: KM 16041:1-5

Valokuva: 3, filmi 28462

Karttapiirros 2, ks. peruskartta n:o 214107

Luopioisten Aitoon Lemmettylän kylään kuuluva Kotirannan tila sijaitsee Pälkäneveden Runkahuvien lahden lähellä, siihen laskevan Häyläjojan länsipuolella. N. 40 m talosta itään ja n. 100 m lahden perukasta etelään sijaitsee melko jyrkästi Häyläjojan viettävällä rinteellä pelto, josta löytyi kvartsi-iskoksia (16041:1), 3 kvartsi-iskoketta (16041:2-4) ja kvartsi-iskoksia 22 kpl. (16041:5). Suurin osa kvartseista löytyi rinteiden keskivaiheilta, peltoon työntyvän ketoniemekkeen kärjen alapuolelta. Maaperä on pellossa multapitoista savea.

Mv. Ahola kertoi löytäneensä n. 6 vuotta sitten k.o. pellostä - suunnilleen samasta paikasta mistä kvartsitkin löytyivät - kiviä, jota kiersi uurnamainen syvennys. Kivet oli luultavasti jäänyt jollekin piennarkivelle eikä sitä enää löytynyt.

3. Viljamaa, Kotipelto

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 3,5 km suuntaan 42-00

Omistaja: mv. Heikki Ojala os. Luopioinen, Holja (Tilan rek.n:o 1/17)

Löydöt: KM 14601 (entinen), KM 16043:1-2

Valokuva: 4, filmi 28463

Karttapiirros 3, ks. peruskartta n:o 214110

Kansallismuseossa on Luopioisten Holjan kylän Viljamaan tilan Kotipellosta löydetty kourutalutta (14601). Pelto, josta mv. Heikki Ojala löysi esineen ojaa knivaessaan n. 30 cm:n syvyydestä v. 1959, on heti tilan itäpuolella, n. 300 m Haltian, n. 200 m Holjan maantiestä. Löytöpaikka on n. 30 m päärakennuksesta itään.

Samasta pellosta taltan löytöpaikan läheltä löytyi 4 kvartsi-iskosta (16043:1) ja 1 iskos harmaasta kivistä (16043:2). Pelto on loivasti koilliseen viettävää savipohjaista rinnettä, joka alenee edempänä Haltianselän Soukkionpohjaan liittyväksi vesijättömaaksi. Kaikki löydöt olivat rinteen keskivaikeilta.

4. Viljamaa, Peräpelto

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 3,5 km suuntaan 43-00

Omistaja: mv. Heikki Ojala os. Luopioinen, Holja (Tilan rek.n:o 1/17)

Löydöt: KM 16044:1

Valokuva: 5, filmi 28464

Karttapiirros 4, ks. peruskartta n:o 214110

Luopioisten Holjan kylän Viljamaan tilan Peräpelto sijaitsee n. 400 m talosta luoteeseen ja n. 450 m Haltianselän Soukkionpohjasta lounaaseen. Viljelystien vieressä olevan ladon koillispuolelta löytyi savipellon pinnasta kvartsi-iskoksia 7 kpl. (16044:1). Kvartsit olivat pellon alapäässä, siinä missä etelään viettävä rinne kaartuu kumpumaiseksi laskeutuakseen tasaiseksi Soukkionpohjaan jatkuvaksi vesijätöksi.

Mv. Ojala kertoi löytäneensä aikoinaan k.o. pellosta kyntäessään suuren kvartsimöhkälän.

5. Soukkio, Pitkätsarat

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 3,7 km suuntaan 42-50

Omistaja: Saara Kuiri os. Luopioinen, Holja (Tilan rek.n:o 1/18)

Löydöt: KM 16045:1-4

Valokuva: 6, filmi 28465

Karttapiirros 5, ks. peruskartta n:o 214110

Luopioisten Holjan kylän Soukkion tilan pelto Pitkätsarat sijaitsee n. 250 m talosta kaakkoon ja n. 700 m Haltianselän Soukkionpohjasta lounaaseen. Pellon kaakkoispäästä, kärritien ja valtaojan väliseltä osalta löytyi kvartsisavien (16045:1), 2 kvartsisiesinettä (16045:2-3) ja 5 kvartsi-iskosta (16045:4). Löytöalue oli hiekkamultaisen pellon jyrkäkkoesti alas tasaiselle vesijättömaalle kaartuvalla reunalla.

6. Kõrhämä

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 3,4 km suuntaan 50-00

Omistaja: mv. Aku Kõrhämö os. Luopioinen, Kaltia (Tilan rek.n:o 1/24)

Löydöt: KM 16046:1, Luopioisten kotiseutumuseo (entinen)

Valokuva: 7, filmi 28466

Karttapiiirros 6, ks. peruskartta n:o 214110

Luopioisten Kaltian kylän Kõrhämön tila sijaitsee Kukkian Kaltianselän luoteisrannalla maantien varrella. Tilan riikihirakennuksen länsipuolella, n. 150 m talosta lounaaseen, olevasta pellosta löytyi 3 kvartsi-iskosta (16046:1). Pelto on korkean törmän päällä, ehkä n. 15 m järven pinnan yläpuolella, ja sen maaperä on hiekkasekaista savea.

Lähistöllä asuva tm. Matti Vuorinen kertoi löytäneensä n. 12 vuotta sitten samasta pellosta harmaasta kivistä tehdyn taltan. Esine oli luultavasti löytynyt suunnilleen samasta paikasta kuin kvartsitkin - pellon reunassa olevan suuren siirtolohikareen länsipuolelta. Tm. Vuorinen oli vienyt taltan Kaltian koulun opettajalle Sally Wilskmanille.

Luopioisten kotiseutumuseossa on poikkiteräinen kirves, joka on löydetty Kõrhämön pellosta. Kirkonkylän kansakoulun joht.op. Altti Havas kertoi saaneensa esineen op. Wilskmanilta v. 1962 ja tämä oli väittänyt sen löydetyn jo 20-luvulla. On kuitenkin mahdollista, että k.o. esine on juuri tm. Vuorisen löytämä taltta. Kysymys näiden kahden esineen välisestä suhteesta jäi ratkaisematta, koska op. Wilskman oli matkoilla.

7.Savivainio

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 400 m suuntaan 21-00

Omistaja: Luopioisten kunta

Löydöt: KM 5941:7 (entinen), KM 16042:1-3

Valokuva: 8, filmi 28467

Karttapiiirros 7, ks. peruskartta n:o 214110

Savivainio-niminen pelto sijaitsee Luopioisten kirkonkylässä Rihanselän yleiseen uimarantaan kaartuvassa loivassa rinteessä, joka päättyy melko jyrkkään rantatörmään. Pellon rannanpuoleisesta päästä löytyi melko laajalta alueelta 2 kvartsiesinettä (16042:1-2) ja 6 kvartsi-iskosta (16042:3). Savinen maaperä muuttuu pellossa paikoittain hiekkaiseksi ja eräässä sellaisessa kohdassa lähellä rantatörmää oli todennäköisesti palomaata. Niiltä kohdilta löytyivät myös useimmat kvartsit.

Samasta pellosta on J. Ruuselund löytänyt tasataltan, joka on tuotu Kansallismuseoon v. 1911 (5941:7).

8.Pintisalmi

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 4,1 km suuntaan 04-50

Omistaja: mv. Viljo Mäkinen os. Rautajärvi

Löydöt: KM 16055:1-2

Valokuva: 9, filmi 28468

Karttapiiirros 8, ks. peruskartta n:o 214110

Luopioisten Rautajärven kylän Pihtisalmen tila sijaitsee Kukian Läyliän ja Rautajärvenlahden välisen Pihtisalmen pohjoisrannalla salmen yli johtavan maantiesillan vieressä. Talosta n. 200 m itään sijaitsevasta, etelään, Pihtisalmeen loivasti viettävästä pellosta löytyi kvartsiesine (16055:1) ja 6 kvartsi-iskosta (16055:2). Kvartsit olivat pellon rannanpuoleisessa päässä lähellä toisiaan. Maaperä pellossa on savinen.

9. Kuivassalmi, Ahola

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 4,1 km suuntaan 20-50

Omistaja: mv. Veikko Heikkilä os. Mustilahti

Löydöt: KM 16052:1-3

Valokuva: 10, filmi 28469

Karttapiiirros 9, ks. peruskartta n:o 214110

Luopioisten Mustilahden kylän Aholan tila sijaitsee Kukian Evinsalon mantereeseen yhdistävän kapean maakaistaleen, Kuivassalmen, pohjoisrannalla. Pellosta, joka on välittömästi korkean kallion juurella olevan talon alapuolella etelään viettävässä jyrkässä rinteessä, löytyi kvartsikaavin (16052:1-X), kvartsiesine (16052:2) ja 36 kvartsi-iskosta (16052:3). Kvartsit olivat hajallaan pienen pellon pinnassa, jonka maaperä on moreenista hiekkamultaa.

10. Hietaniemi, Hietasenkärki

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 6 km suuntaan 16-00

Omistaja: mv. Juha Saastamoinen os. Kyynärö, Padankoski

Löydöt: KM 16057:1-29, KM 8722:9 (entinen)

Valokuvat: 11 ja 12, filmi 28470-1

Karttapiirokset 10 ja 11, ks. peruskartta lehti 680/254

Luopioisten Padankosken kylän Hietaniemen tilan Hietasenkärki sijaitsee Kukian kortteenpohjan lahden perukasta n. 2 km etelään, lahden itärannalla ja n. 60 m talosta länteen. Niemi on pieni, n. 60 m pitkä, lounaaseen päin ja sen halki kulkee Padankosken ja Kantolan kylien raja. Niemeen johtaa huvilatie heti kylänrajan pohjoispuolella Kantolan puolella. Se kulkee luonnonnurmikon yli, vain ruoho- ja turvekerros on käytössä kulunut pois. Niemen tyven vaiheilla, n. 30 m:n päässä lähimmästä rannasta, kiinnitti huomiota palomaaläiskä tien pinnassa ja kohta löytyi siitä jo saviastian murujakin. Löytöpaikka on etelään viettävää hiekkapohjaista rinnettä, ja n. 2-3 m:n korkeudella vedenpinnasta. Sen itäpuolella on Hietaniemen talon puutarhamaa, länsipuolella pieni peltotilkku.

Kockuoppia teimme varsinaisesti kaksi (kartta 10, vaiheet I-II ja V), lisäksi kaavimme tien yläreunaa ja sen keskustaa. Palomaan kohdalle tien reunasta n. 70 cm ylöspäin teimme kockuopan (40·130 cm)(vaihe I), josta löytyi

n. 20 cm:n syvyydestä 4 kpl. saviastian palasia (16057:1), joissa oli kampaleima- ja kuoppakoristelua, pii-iskos (16057:2), kvartsi-iskoksia 3 kpl. (16057:3) ja luunsiruja 4 kpl. (16057:4). Koekuopan vasen puoli yhdistettiin tiehen (leveys n. 40 cm)(vaihe II). Sitä kaivettaessa löytyi niinikään n. 20 cm:n syvyydestä 18 kpl. saviastian palasia (16057:5). Ne olivat koristelultaan edellisten kaltaisia ja niiden joukossa oli reunapala, jossa kampaleimaa reunan päällä sekä pala, jossa kampaleima muodostaa V-kuviota. Lisäksi tuli esiin hiotusta liuske-esineestä lohjennut pala (16057:6), käytöjälkinen kvartsiesineen pala (16057:7), kvartsi-iskoksia 4 kpl. (16057:8) ja 2 kpl. luunsiruja (16057:9).

Jatkoimme tutkimista kaapimalla tien yläreunaa ja tien pintaa n. 50 cm keskelle päin.(vaihe III). Miekkan seasta ilmaantui saviastian paloja 49 kpl. (16057:10), jotka olivat enimmäkseen varsin vähäisiä, joukossa yksi profiiliton reunapala. Aivan tien reunasta löytyi pahasti murentunut ~~Me~~lipihkahelmi (16057:11), muualta liuskeiskos (16057:12), kvartsi-iskoksia 12 kpl. (16057:13) ja luunsiruja 9 kpl. (16057:14). Pääosa löydöistä oli n. 15-20 cm:n syvyydeltä.

Tien keskellä tutkimme myös maaperää. Löysimme tällöin samalta syvyydeltä kuin aikaisemmin tyvipäästään murtuneen sädäkiviliusketaltan (16057:15), palan aivan pientä koristeltua saviastiaa (16057:16), suuria saviastian paloja 3 kpl. (16057:17), joissa kuopat on painettu kalan nikamalla, 59 kpl. pieniä saviastian paloja (16057:18), niiden joukossa reunapala, jonka reunan päällä kampaleimaa, 2 kvartsikaavinta (16057:19-20), kvartsi-iskoksia 12 kpl. (16057:21) ja luunsiruja 9 kpl. (16057:22).(Vaihe IV).

Tien kaakkoispuolelle, sen ja rannan väliin, teimme toisen koekuopan (n. 50-50 cm)(vaihe V) n. 1,5 m:n päähän edellisestä kohteesta. Tuloksena oli 31 saviastian palaa (16057:23), joissa koristelu edelleenkin samanlaista, joukossa pieni koristeeton reunapala, maasälvästä tehty kaavin (16057:24), kvartsi-iskoksia 11 kpl. (16057:25) ja 10 luunsirua (16057:26). Löydöt olivat n. 30-40 cm:n syvyydellä.

Tien pintaa tutkiessamme löysimme n. 3,5m:n päässä varsinaisesta tutkimuskohteesta niemen kärkeen päin saviastian paloja 4 kpl. (16057:27), jotka erosivat koristelunsa puolesta aikaisemmista - niissä oli kuoppia tiheämmässä - ja joiden jouklssa oli reunapala. Lisäksi oli tien pinnassa kvartsi-iskos (16057:28) ja luunsiru (16057:29)(Vaihe VI).

Nietasenkärjen kiviakautinen asuinpaikka on löytämistämme ylivoimaisesti paras. Se, että kaikista tekemistämme koekuopista löytyi runsaasti talletettavaa, merkitsee sitä että asuinpaikka on paitsi rikas myös suhteellisen laaja-alainen. Vaikka asuinpaikka on hyvin säilynyt - maakerrokset ovat siinä ehjät - on se kuitenkin jossain määrin vaaravyöhykkeessä. Tie, jota huvilanomistajat ajavat autoillaan, syöpyy aikaa myöten alemmas ja sitä voidaan ryhtyä korjailemaan. Asuinpaikan eteläisin osa on puutarhamaata, jota

voidaan ryhtyä muokkaamaan.

Kansallismuseossa on torppari Johan Salmisen v. 1910 löytämä kourutaltta (8722:9), jonka löytöpaikka on Ruljan talon kolun torpan Miettasten tarhan pelto n. 0,5 km torpasta pohjoiseen ja n. 200 m Kukian rannasta. Nykyinen Miettäniemen talo on sen isännän kertoman mukaan rakennettu juuri k.o. Miettasten tarhan pellolle. Vaikka löytö ei olekaan aivan läheltä rantaa, on todennäköistä, että se kuuluu kuitenkin Miettäsenkärjen asuinpaikan yhteyteen.

11. Aapo

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 5,9 km suuntaan 17-00

Omistaja: mv. Alarik Ottman. Tila kuuluu Aapon tilaan (Rek.n:o 1/28)

Löydöt: KM 16050:1-3

Valokuva: 13, filmi 28472

Karttapiirros 12, ks. peruskartta lehti 680/254

Luopioisten Padankosken kylän Aapon tila sijaitsee Kukian Kortteenpohjan lahden itärannalla n. 3 km lahden perukasta etelään ja n. 20 m:n päässä rannasta. Talosta n. 80 m kaakkoon on samaan tilaan kuuluva Alarik Ottmanin tila. Heti talon itäpuolella olevan pellon itäpäästä, n. 20 m talosta, löytyi kvartsikaavin (16050:1), ja 6 kvartsi-iskosta (16050:2) pieneltä alueelta. Maaperä pellossa on hiekkamultaa.

Samalla tasaisella viljelysaukealta n. 60 m tästä pellosta pohjoiseen löytyi vielä 3 kvartsi-iskosta (16050:3) niinikään hiekkapellosta.

12. Rulja, Kytövainio

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 6,2 km suuntaan 16-50

Omistaja: mv. Pentti Rulja os. Kyynärö, Padankoski

Löydöt: KM 16051:1-8

Valokuva: 14, filmi 28473

Karttapiirros 13, ks. peruskartta lehti 680/254

Luopioisten Padankosken kylän Ruljan tila sijaitsee Kukian Kortteenpohjan lahden itärannalla n. 3 km lahden perukasta etelään. Tilan pelto Kytövainio on talosta n. 200 m itään, n. 40 m pienestä kolunlahdesta etelään, Sarkasen taloon vievän kylätien ja Ruljan tien välisellä alueella. Pelto on luoteeseen viettävää korkeakkoa rantatörmää. Maaperä on pellossa melkein puhdasta hiekkaa.

Etupäässä pellon pohjoispäästä, jossa se kohoaa rantatörmän tavoin, löytyi pieni liusketaltta (16051:1), 4 kvartsikaavinta (16051:2-5), kvartsitaltta (16051:6), pii-iskos (16051:7) ja 3/4 kpl. kvartsi-iskoksia. (16051:8). Molemmat taltat löytyivät törmän korkeimmalta kohdalta, suunnilleen kvartsien löytöalueen keskikohdalta.

Kytövainio on löytämistämme kivikautisista asuinpaikoista rikkaimpia.

Merkittävin, Miettäsenkärki, on siitä n. 600 m luoteeseen.

*Aapo:n tilan
lähellä on pieni
lahti, jossa on
noin 40 m pituinen
lahti, jossa
on 2 isoa
k. 680/254*

13. Rautia

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 7,9 km suuntaan 20-00

Omistaja: mv. Erkki Lukkarila os. Padankoski

Löydöt: KM 16056:1-2

Valokuva: 15, filmi 28474

Karttapiirros 14, ks. peruskartta lehti 680/254

Luopioisten Padankosken kylän Rautian talon rantapello sijaitsee Kukkian Suksilahden pohjoisrannalla n. 1,1 km lahden perukasta länteen ja n. 600 m talosta etelään. Pello sijaitsee melko korkean rantatörmän päällä n. 20 m rannasta. Pellon itäpuolella, sen ja pienemmän pellon välissä, on soistunut notkelma. Siihen viettävältä rinteeltä pellon reunasta löytyi kvartsiesine (16056:1) ja 3 kvartsi-iskosta (16056:2). Maaperä on pellossa savihiekkaa.

14. Niemi

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 8,6 km suuntaan 20-50

Omistaja: tm. Viljo Sulonen os. Kuohijoki

Löydöt: KM 16048:1-4

Valokuva: 16, filmi 28475

Karttapiirros 15, ks. peruskartta lehti 680/254

Luopioisten Padankosken kylän Niemen tila sijaitsee Kukkian Suksilahden etelärannalla n. 600 m lahden perukasta länteen olevan pienen niemen tyvessä. Kapea n. 200 m pitkä niemi on muodostunut moreenisorasta ja hiekasta. Heti talon pohjoispuolelle raivatus pello pinnassa oli hajallaan 2 kvartsi-kaavinta (16048:1-2), 2 käyttöjälkistä kartsii-iskosta (16048:3) ja 11 kvartsi-iskosta (16048:4).

15. Niemi, Pääskyslahti

Taloudellinen kartta 48; Luopioisten kirkosta 8,7 km suuntaan 20-50

Omistaja: tm. Viljo Sulonen os. Kuohijoki

Löydöt: KM 16049:1-2

Valokuva: 17, 28476

Karttapiirros 16, ks. peruskartta lehti 680/254

Luopioisten Padankosken kylän Niemen tilan Pääskyslahden pelto sijaitsee Kukkian Suksilahden etelärannalla n. 500 m lahden perukasta länteen, n. 100 m talosta kaakkoon. Pello viettää melko jyrkästi ja tasaisesti pohjoiseen, Suksilahteen, yläpuolelleen se on 4-5 m korkealla vedenpinnasta lukien. Kvartsi-iskoksia löytyi koko pellon alueelta, enimmäkseen rinteiden keskivaiheilta. Houkuttelee talteen kvartsikaapinon (16049:1) ja 24 kvartsi-iskosta (16049:2). Maaperä pellossa on savensekaista multaa. Pellon ympärillä kasvaa sankkaa kuusikkoa, ylempänä männikköä.

16. Lahdenniemi, Pakaraisenniemi

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 11,1 km suuntaan 22-00

Omistaja: tm. Eero Pakarainen os. Kuohijoki

Löydöt: KM 16047:1-3

Valokuva: 18, filmi 28477

Karttapiirros 17, ks. peruskartta lehti 679/254

Luopioisten Kuohijoen kylän Lahdenniemen tilan Pakaraisenniemi sijaitsee Kuohijärven koillisrannalla n. 1,2 km Kuohijoen sillasta kaakkoon ja n. 150 m talosta luoteeseen. Niemi on korkea, jyrkkärantainen, maaperä hiekkasavea, ja sen länsirannalla on valtava siirtolohkare. Niemi on suureksi osaksi peltoa, ja pellon etelä- ja länsipäästä, niemen kärjestä, löytyi kvartsinuolenkärjen teelmä (16047:1), 3 käyttöjälkistä kvartsi-iskosta (16047:2) ja 6 kvartsi-iskosta (16047:3).

Eero Pakarainen kertoi, että pellon keskivaiheilta, n. 50 m kvartsien löytökohdasta koilliseen, on kyntämisen yhteydessä tullut esiin punaista maata (ehkä palomaata). Samoilta paikoilta hän on löytänyt särmikkään kvartsimöhkäleen.

17. Nikunen, Kärkivainio

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 6,3 km suuntaan 27-50

Omistaja: mv. Eino Mylly os. Puutikkala

Löydöt: KM 16053:1-16

Valokuvat: 19 ja 20, filmit 28478-9

Karttapiirros 18, ks. peruskartta n:o 214110

Luopioisten Puutikkalan kylän Nikusen tilan Kärkivainio sijaitsee Kukian rannalla Isosaaren pohjoispuolella, n. 400 m talosta ^{itään} länteen. Pelto on melko korkealla, loivasti etelään viettävässä rinteessä kahden puolen pientä metsäsaareketta, jonka keskellä on hiekkakuoppa. Maaperä on metsäsaarekkeen itäpuolella olevassa pellossa savista, länsipuolella melkein puhtaasta hiekkaa.

Metsikön länsipuolella olevasta pellostä (kuva 19) löytyi tummasta liuskeesta tehdyn taltan kärkiossa (16053:1), kvartsinen iskukivi (16053:2), kvartsiesine (16053:3), 3 kvartsikaavinta (16053:4), 5 kvartsiesinettä (16053:7-11) ja 23 kvartsi-iskosta (16053:12).

Metsikön itäpuolella olevasta pellostä (kuva 20) löytyi kvartsikaavin (16053:13), kvartsiesinen (16053:14), 6 kvartsi-iskosta (16053:15) ja 3 maasälpäiskosta (16053:16).

18. Saksala, Isosaari

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 7,1 km suuntaan 27-50

Omistaja: mv. Veikko Saksala os. Puutikkala

Löydöt: KM 12883:1-6, 12884:1-7, ¹³⁴⁰⁷15093 (entisiä)

Ks. peruskartta n:o 213²112

Ks. Robert Arpon kaivauskertomusta ja löytöselostusta vuodelta 1954.

Paikalta on myös Jaakko Saksalan löytämä nelisivuinen poikkikirves (15093).

19. Kantolan Kärki

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 10,1 km suuntaan 28-00

Omistaja: Ilmari Kauppi os. Puutikkala

Löydöt: KM 16054:1-4

Valokuva: 21, filmi 28480

Karttapiirros 19, ks. peruskartta n:o 213212

Luopioisten Puutikkalan kylän Kantolan Kärki sijaitsee aivan Luopioisten ja Nauhon pitäjien rajalla, Kukkiään kuuluvan Vuollekeskisen ja Vihajärven välisestä Virransillan salmesta n. 100 m itään. Niemi - Kantolan Kärjeksi kutsuttu - on korkean moreeniharjun matalahko, pyöreä Kärki, joka on suureksi osaksi peltoa. Niemen länsipuolella olevasta, etelään viettävästä rantapellosta löytyi suurin osa kvartseista ja jokunen sen pohjoispuolella, Kantolan taloon johtavan tien yläpuolella olevasta pellosta. Seuraavat löydöt saatiin talteen: kvatsikaavin (16054:1), kvartsiesine (16054:2) ja 6 kvartsi-iskosta (16054:4). Tästä löytöpaikasta länteen, heti salmen yli johtavan sillan vieressä olevasta pienestä pellosta löytyi lisäksi kvartsiesine (16054:3).

II EPÄVARMAT KIVIKAUTISET ASUINPAIKAT1. Hoppula, Ilvesniemi

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 12,4 km suuntaan 39-50

Omistaja: Ilmari Hoppula os Aitoo

Karttapiirros 20, ks. peruskartta n:o 213209

Luopioisten Kajantilan kylän Hoppulan tilan Ilvesniemi sijaitsee Pitkäjärven pohjoispäässä n. 500 m talosta lounaaseen. Niemi on matalahko-koivuvaltaista sekametsää kasvava, ja sen kärki on osaksi raivattu pelloksi. Ilmari Hoppula on löytänyt pellostä kivikirveen n. 25 v sitten. Kirves on kadonnut eikä löytäjä muista siitä tuntomerkkejä.

Mv. Kalle Saarinen (os Aitoo) kertoi hävittäneensä n. 45 v sitten saman pellon kapeimmasta kohdasta kyntämisen yhteydessä n. 5 kivilatomusta, jotka olivat n. 15 cm pellon pinnan alapuolella. Kivien joukossa oli ollut kertojan mukaan tuhkaa ja ruukunkappaleita. Saarinen oli samoihin aikoihin löytänyt k.o. pellostä vihreänharmaasta kivistä tehdyn n. 18 cm kertaa 7 cm kokoisen taltan, joka on hukkunut. Taltan muoto oli ollut suunnilleen:

 Edellämainitut epävarmoina pidettävät löydöt viittannevat siihen että paikalla olisi ollut kivilautinen asuinpaikka, siitä ei kuitenkaan löytynyt mitään merkkejä nyt.

III KIVIKAUTISET IRTOLÖYDÖT

1. Melkas

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 9,6 km suuntaan 44-00

Omistaja: mv. Melkas os. Aitoo (Tilan rek.n:o 3/60)

Löytö: Nelisivuinen oikokirves (Hämeen museo 1108:4)

Ks. peruskartta n:o 214107

V. 1916 on mv. Aukusti Hyöki lahjoittanut Hämeen museoon pellostaan Aitoon Kajantilan kylästä löytämänsä nelisivuisen oikokirveen. Nykyinen Hyökin talon omistaja, mv. Erkki Hyöki, kertoi että hänen isänsä oli löytänyt kirveen nykyisin mv. Melkkaan omistamasta pellosta, joka sijaitsee Pälkäneveden Kankahuven lahdesta länteen n. 400 m ja sen perukkaan vievästä tiestä n. 170 m koilliseen. Pelto sijaitsee mäkien ympäröimässä pienessä laaksoksessa jonka maaperä on hiekkamultaa.

2. Hyöki

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 9,7 km suuntaan 44-00

Omistaja: mv. Erkki Hyöki os. Aitoo (Tilan rek.n:o 3/91)

Löytö: Oikokirves (Aitoon entisen koulun kokoelmat n:o 7)

Ks. peruskartta n:o 214107

Koululainen Toivo Valolaki on v. 1920 löytänyt Aitoon Kajantilan kylässä olevan Pälkäneveden Kankahuven lahden perukasta Hyökin suopellosta oikokirveen, joka on ollut entisen Aitoon koulun kokoelmissa. Pelto on n. 100 m lahden perukasta kaakkoon, sinne johtavan tien ja valtaojen välissä. Pelto on matalaa, mutaista vesijättöä.

3. Penttilä, Alho

Löytö: Oikokirves (Aitoon entisen koulun kokoelmat n:o 6)

Ks. Ajaltaan epämääräiset kiinteät muinaisjäännökset n:o 2

4. Viljamaa, Kotipelto

Löytö: Kourutalitti (RM 14601)

Ks. Kivikautiset asuinpaikat n:o 3

5. Rokinvainio

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 600 m suuntaan 28-50

Omistaja: Luopioisten kunta

Löytö: Veneenmuotoinen vasarakirves (Aitoon entisen koulun kokoelmat n:o 4)

Ks. peruskartta n:o 214110

Mv. Oskari Rantanen on löytänyt Luopioisten kirkonkylästä vasarakirveen, joka on ollut Aitoon entisen koulun kokoelmissa. Kirves on löydetty Rajalan talon Rokinvainiosta, joka on nykyisin kunnan omistuksessa. Löytötieto-

jen mukaan tarkempi löytöpaikka on vainion keskellä, n. 100 m rannasta oleva sorakumpu. Nyseessä olevassa pohjoiseen viettävässä, Kukkian Rihanlahden lähellä olevassa peltorinteessä on maasto hieman kumpuilevaa ja k.o. tieto viittaa ehkä siihen. Kirkonkylässä asunut löytäjä on jo kuollut.

6.Savivainio

Löytö: Tasatelta (KM 5941:7)

Ks. Kivikautiset asuinpaikat n:o 7

7.Riihiranta

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 1,3 km suuntaan 21-00

Omistaja: mn. Toivo Riihiranta os. Niemikunta

Löytö: Reikäseen katkelma (Luopioisten kotiseutumuseo)

Ks. peruskartta n:o 214110

Luopioisten kotiseutumuseossa on Luopioisten kirkonkylän Riihirannan tilan maalta mv. Tauno Riihirannan 2.6.1959 kyntäessään löytämä reikäseen katkelma. Löytöpaikka on n. 150 m talosta pohjoiseen sijaitseva pelto, joka on etelässä korkeahkon kallion rajoittama ja n. 100 m:n päässä Kukkian Rihanlahdesta. Esine löytyi kallion korkeimmasta kohdasta n. 50 m koilliseen, melkein pellon reunasta. Maaperä on melkein tasaisessa pellossa hiekkamultaa.

8.Rautajärven kartano, Kollanen

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 6,2 km suuntaan 04-00

Omistaja: mv. Timo Oesch os. Rautajärvi

Löytö: Nelisivuinen oikokirves (KM 14435)

Ks. peruskartta n:o 214111

Mn. Esko Salonen löysi v. 1956 lästytksen yhteydessä nelisivuisen oikokirveen Rautajärven kylän Rautajärven kartanon Kollasen vainiolta. Saloselta, joka oli silloin väliaikaisesti töissä kartanossa, sai esineen kirkonkylän kansakoulun joht.op. Altti Havas, joka toimitti esineen ja tarkan karttaluonnoksen Kansallismuseoon. Kollasen vainio, joka on n. 750 m kartanosta pohjoiseen, on matalaa savista joenvarsimaastoa, jonka itäpuolella laskee Inkinjoki Rautajärvenlahteen.

9.Kopra

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 7 km suuntaan 03-50

Omistaja: mv. Oskari Mikkolainen os. Rautajärvi

Löytö: Liuskekärjen katkelma (Pälkäneen yhteiskoulu)

Ks. peruskartta n:o 214111

Mv. Oskari Mikkolainen löysi 1.8.1949 Pälkäneen yhteiskoulussa olevan liuskekärjen katkelman omasta pellostaan Rautajärven kylän Kopran tilan

maalta. Löytöpaikka on n. 70 m talosta lounaaseen, n. 5 m:n päässä pelto-ojasta. Paikka on tasaista peltoaukeaa, jonka maaperä on savea.

10. Saarijärvi

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 9 km suuntaan 08-50

Omistaja: mv. Kauko Saarijärvi os. Aynärö

Löytö: Tasataltta (Pälkäneen museo)

Ks. peruskartta lehti 681/254

Pälkäneen museossa on tasataltta, jonka herra Kauko Nieminen on löytänyt keuhällä 1953 Rantolan kylän Saarijärven tilan maalta n. 20 m päärakennuksesta länteen. Talon emäntä tiesi, että esine oli löytynyt pienestä sorakasasta, joka oli tuotu Rautajärvelle johtavan tien penkasta n. 1,5 km talosta länteen. Paikalla on pienehkö, loiva sorakumpu, jonka halki maantie kulkee maaleikkauksen ollessa n. 1,5 m:n syvyinen. Luiskien pinnassa, joita kaivoimme, ei näkynyt mitään merkilläpantavaa. Maasto on paikalla yläväli, melko korkealla vesistön pinnasta.

11. Saarijärvi

Löytö: Helisivuinen oikokirves (Pälkäneen museo)

Ks. Kivikautiset irtolöydöt n:o 10

Esineeseen, jonka koululainen Matti Ahola on löytänyt keuhällä 1953, pätevät samat tiedot kuin n:o:oon 11.

12. Idetasten tarha

Löytö: Kourutaltta (KM 8722:9)

Ks. Kivikautiset asuinpaikat n:o 10

13. Yli-Kippari

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 7,8 km suuntaan 21-50

Omistajat: mv.:t Kaarlo ja Erkki Ylikippari os. Kuohijoki

Löytö: Isohko kirves (Aitoon entisen koulun kokoelmat n:o 3)

Ks. peruskartta lehti 680/254

Arvo Ylikippari on löytänyt v. 1936 Kuohijoen kylän Yli-Kipparin tilan pellolla olevasta kiviröykkiöstä kirveen, joka on ollut Aitoon entisen koulun kokoelmissa. Hänen veljensä Kaarlo Ylikippari tiesi, että löytöpaikka on talosta n. 240 m länteen olevalla pellolla sijaitseva pieni kiviröykkiö. Se on tavallinen pellon perikauksessa syntynyt kivikasa, joita on pellolla useampia. Pelto, jonka keskellä röykkiö sijaitsee, on kuivaa ja krumpuilevaa niemimaata, lähellä Kukkian rantaa.

14. Ali-Kippari

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 7,9 km suuntaan 21-50

Omistaja: mv. Osmo Alikippari os. Kuohijoki

Löytö: Poikkikirves(Hämeenlinnan museo 4377)

Ks. peruskartta lehti 680/254

Hämeenlinnan museoon on ylioppilas Arvo Ilikippari lahjoittanut poikkikirveen, joka on löydetty hestettäessä Kuohijoen kylän Ali-Kipparin tilan Kankaanperän niityltä. Kyseinen niitty on nykyisin peltoa ja se sijaitsee Kuohijoen ja Padankosken välisen maantien ja Ali-Kippariin johtavan kärritien välisellä alueella, heti niiden risteyksen luoteispuolella. Laaja peltoauea on Kankaanperän kohdalla kumpuilevaa hiekkamaata.

15. Isosaari

Löytö: Nelisivuinen poikkikirves (KM 15093)

Ks. Kivikautiset asuinpaikat n:o 18

16. Sillanpää, Kotipelto

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 11,3 km suuntaan 09-50

Omistaja: mv. Viljo Sillanpää os. Ammätsä

Löytö: Vasarakirveen puolikas (KM 16074)

Ks. peruskartta lehti 681/254

Mv. Viljo Sillanpää on löytänyt v. 1943 vasarakirveen puolikkaan tilansa Ammätsän kylän Sillanpään Kotipellosta. Talo sijaitsee Ammätsän järven kaakkoispäässä n. 0,5 km järven rannasta itään.

Kotipelto on heti talon läsipuolella, sinne johtavan kärritien ja valtaojan välisellä alueella. Kirves löytyi suunnilleen pellon keskeltä n. 200 m talosta länteen. Vesurilla ojapajuja hakatessa kävi terä siihen. Peltto on tasaista, alavaa savimaata.

IV TÄRKEIMMİN SELVITÄMÄTTÖMÄT KIVIKAUTTSET IRTOLÖYDÖT1. Korvenojan suo

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 8-10 km suuntaan 45-40-00

Löytö: Tasataltta (Lämeenlinnan museo 1183)

Ks. peruskartta n:o 214107

Esine on löydetty Aitoon kylän Korvenojan suosta. Sen nimistä suota ei paikkakunnalla tunnettu.

2. Lindevall

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 9 km suuntaan 42-50

Löytö: Kivikuokka (KM 6680:2)

Ks. peruskartta n:o 214107

Esineen on löytänyt räätäli Kalle Lindevall Aitoon kylästä vintiltään mul-
lan seasta. Räätäli Lindevall, joka asui lähellä kylän keskustaa, on kuol-
lut. Esineen on Mikael Salminen tuonut Kansallismuseoon 3/7 1914.

3. Iso-Kaisko

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 5,7 km suuntaan 46-00

Löytö: Poikkikirves (KM 6559:7)

Ks. peruskartta n:o 214107

Esineen toi kerääjä Mikael Salminen Kansallismuseoon 31/1 1914. Sen oli
löytänyt tm. Kalle Tanhuanpää Kajantilan kylän Iso-Kaiskon tilan kaskimaal-
ta. Löytäjä on kuollut.

4. Matinoja

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 4 km suuntaan 36-00

Löytö: Tasataltta (KM 5941:8)

Ks. peruskartta n:o 214110

Mikael Salminen on tuonut Kansallismuseoon 13/11 1911 esineen, jonka tm.
K. Madiskainen on löytänyt v.1904 Holjan kylän Matinojan torpan läheisyydes-
tä maantien mullituksessa. Talossa ei tiedetty asiasta mitään.

5. Holja

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 3,1 km suuntaan 38-50

Löytö: Tasataltta (KM 2519 960)

Ks. peruskartta 214110

S. Wisloman on löytänyt esineen v.1887 Kouvalan kylästä Kustaa Holjan pel-
lostä. Holjan talo kuuluu nykyisin Holjan kylään. On mahdollista, että ta-
lon maita oli viime vuosisadalla myös Aitoon Kouvalan kylän alueella.

6. Kõrhämä

Löytö: Poikkiteräinen kirves (Luopioisten kotiseutumuseo)

Ks. Kivikautiset asuinpaikat n:o 6

7. Haltia

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 3-3,5 km suuntaan 47-52-00

Löytö: Oikokirves (KM 2087 16)

Ks. peruskartta n:o 214110

Akseli Liliukselta on saatu Kansallismuseoon v. 1881 esine, joka on peräisin Haltian kylän alueelta.

8. Mattila

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 1 km suuntaan 45-00

Löytö: Kourutaltta (KM 12488)

Ks. peruskartta n:o 214110

Keiti Ina Nieminen on lahjoittanut Kansallismuseoon v. 1950 kourutaltan, joka on peräisin Luopioisten kirkonkylän Mattilan talon emännän tavaroista.

9. Aikäs

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 2,7 km suuntaan 07-00

Löytö: Tasataltta (Aitoon entisen koulun kokoelmat n:o 2)

Ks. peruskartta 214110

Esine, jonka on omistanut A. Siren, on löydetty Rautajärven kylästä, "Aikkään Anna Maija" mäen törmältä, Aikkään selän rannalla olevan pellon läheltä. Torpan rauniot sijaitsevat Aikkään selän, joka kuuluu Kukkiaan, länsirannalla.

Esineeseen liittyy myös toinen löytötieto, jonka mukaan se on peräisin Rautajärven kylän Kärpänniemen tilan mailta.

10. Aikäs

Löytö: Tasataltta (Aitoon ent. koulun kokoelmat n:o 1)

Ks. Tarkemmin selvittämättömät kivikautiset irtolöydöt n:o 9

Esine on saatu myös Aikkään torpan mailta.

11. Vehkasuo

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 3,4 km suuntaan 01-50

Löytö: Suipponiskainen kirves (KM 5941 5)

Ks. peruskartta n:o 214110

Mäkitupalaisen vaimo Manda Lehtonen on löytänyt esineen v. 1909 Rautajärven kylän Rautajärven kartanon Vehkasuo-nimisestä pellosta, joka on Tentaalinimisestä töllistä n. 0,5 km itäänpäin. Rautajärven kartanon omistaja, Timo Oesch, epäili että sen niminen pelto olisi ollut joskus Rautajärven kylän Hakalan talosta n. 0,5 km länteen. Hakalassa on asunut aikoinaan

Stendahl-niminen mies.

12. Kantola

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 6,2 km suuntaan 06-50

Löytö: Talitta (KM 2037 14)

Ks. peruskartta n:o 214111

Akseli Liliukselta on saatu Kansallismuseoon v.1881 esine, joka on peräisin Kantolan pellosta. Löytötiedolla tarkoitetaan joko Kantolan kylän Kantolan kartanoa, joka on nykyisin hajonnut kahdeksi taloksi, Seppäläksi ja Rikki-läksi, tai Kantolan kylää yleensä.

13. Kantola

Löytö: Tasatalta (KM 2039 22)

Ks. Tarkemmin selvittämättömät kivikautiset irtolöydöt n:o 12

Löydön suhteen pätevät täsmälleen samat tiedot.

14. Kantola

Löytö: Talitta (KM 2102 266)

Ks. Tarkemmin selvittämättömät kivikautiset irtolöydöt n:o 12

Salomon Wilskanen on tuonut esineen Kansallismuseoon v.1882. Se on saatu Kantolan talon pellosta.

15. Kärpänniemi

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 4,5 km suuntaan 07-00

Löytö: Tasatalta (KM 2037 19)

Ks. peruskartta 214110

Akseli Lilius on tuonut v.1881 Kansallismuseoon esineen, joka on saatu Kantolan Kärpänniemen torpan pellosta. Kantolan kylän Kärpänniemen talo on entisen Kantolan kartanon itsenäistynyt torppa, joka sijaitsee Kukian Rautajärvenlahden etelärannalla.

16. Taipale

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 6,7 km suuntaan 07-00

Löytö: Tasataltan teräpuoli (KM 2037 15)

Ks. peruskartta 214111

Akseli Lilius on tuonut Kansallismuseoon v.1881 esineen, joka on saatu Kantolan talon Taipaleen torpan pellosta. Kantolan kylässä oleva Taipaleen talo on Kantolan kartanon itsenäistynyt torppa. Se sijaitsee Kantolan lahden koillisrannalla maantien vieressä.

17. Aukeevainio

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 7,1 km suuntaan 04-00

Löytö: Kourutalilta (KM 5941 6)

Ks. peruskartta n:o 214111

Mikael Soininen toi Kansallismuseoon 13/11 1911 esineen, jonka V. Pentlin oli löytänyt Rautajärven kylän Rautajärven kartanon Aukeevainio-nimiseltä pelloilta kyynärän syvyydeltä ojaa kaivaessaan. Pelto, jonka vanha nimi on Aukeevainio, sijaitsee Rautajärven kylän Marjalan talon länsipuolella olevalla peltoaukealla. Sen sijainti on epämääräinen.

18. Riihitarha

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 9 km suuntaan 04-50

Löytö: Tasatalilta (KM 6680 3)

Ks. peruskartta n:o 214111

M. Salmiselta on saatu Kansallismuseoon 8/7 1914 esine, jonka tm. Kalle Hu-panen on löytänyt Kantolan kylän Kantolan kartanon Riihitarhan pellosta pientä kivitäplää pelloksi kuokkiessaan. Löytöpaikka on silloisesta Marja-mäen töllistä, nykyisestä talosta, n.10 sylen eli n.17 m:n päässä, ilmansuun-taa ei ole mainittu. Talo on Kantolan kylässä aivan lähellä pienen Mutasjär-ven luoteisrantaan.

19. Koskue

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 7,3 km suuntaan 04-00

Löytö: Tasatalilta (KM 2087 18)

Ks. peruskartta n:o 214111

Akseli Lilius on antanut Kansallismuseoon v.1881 esineen, joka on löydetty Kantolan Koskueen torpan pellosta. Koskueen tila on Kantolan kylässä, entisen Kantolan kartanon itsenäistynyt torppa ja sijaitsee pienen Puhajärven luoteispuolella.

20. Härmänoja

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 10 km suuntaan 06-00

Löytö: Tasataltan teräpuoli (KM 2087 17)

Ks. peruskartta lehti 681/254

Akseli Liliukselta on saatu Kansallismuseoon v.1881 esine, joka on löydetty Kantolan Härmänojan pellosta. Härmänojan tila on Kantolan kylän entisen kartanon itsenäistynyt torppa. Se sijaitsee Ämmätsen järven ja Korttejärven välisen joen pohjoispuolella.

21. Ämmätsä

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 13-14 km suuntaan 07-09-00

Löytö: Tasatalilta (KM 2048 5)

Ks. peruskartta lehti 681/254

B. Mäkelä Länkipohjasta on lahjoittanut ja yo. Kaarlo Jaakkola lähettänyt Kansallismuseoon v. 1880 esineen, joka on löydetty Vehkajärven syrjästä

Ämmätsän paikoilta. Ämmätsän kylään kuuluva Vehkajärven ranta on n. 5 km:n mittainen.

22. Pirttiniemi

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 5,7 km suuntaan 13-00

Löytö: Reikukivi (KM 8722 8)

Ks. peruskartta lehti 680/254

Torppari Heikki Pirttiniemi on perinyt esineen vanhemmiltaan. Pirttiniemen tila on Kantolan kylässä Kortteenpohjan lahden länsirannalla. Esine on saatu Kansallismuseoon ins. Ilmari Jorman kokoelmista v. 1926.

23. Kortteenpohja

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 5,9 km suuntaan 13-50

Löydöt: Tasataltta ja alk. kirves (KM 8722 6-7)

Ks. peruskartta 680/254

Esineet on saatu Kansallismuseoon ins. Ilmari Jorman kokoelmista v. 1926. Ne on löytänyt 1830-luvulla torppari Valfrid Kortteenpohjan vaarivainaja. Kortteenpohjan tila on Kantolan kylän entisen Kantolan kartanon itsenäistynyt torppa. Se sijaitsee Rukkian Kortteenpohjan lahden itärannalla.

24. Kuokkanen

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 5,9 km suuntaan 14-00

Löytö: Kourutaltta (KM 2087 11)

Ks. peruskartta lehti 680/254

Akseli Liliukselta on saatu Kansallismuseoon v. 1881 esine, joka on löydetty Kantolan rustholiin alalta, Kuokkasten torpasta. Kuokkasen tila on Kantolan kylässä Rukkian Kortteenpohjan lahden itärannalla ja se on entisen Kantolan kartanon itsenäistynyt torppa.

25. Sarkanen

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 6,8 km suuntaan 17-00

Löytö: Tasataltta (KM 2089 21)

Ks. peruskartta lehti 680/257

Kansak. op. K. Toloinen sai esineen stipendiaattimatkallaan Jämsään v. 1881 lahjoituksena N. Sarkaselta. Sarkasen tila, jossa Naahum Sarkanen on ollut aikoinaan isäntänä, sijaitsee Padankosken kylässä Rukkian Leppänen rannalla.

26. Suksia

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 9,3 km suuntaan 20-00

Löytö: Lattea kirves (Aitoon entisen koulun kokoelmat n:o 5)

Ks. peruskartta lehti 680/254

Esineestä tiedetään vain, että se on löydetty Kuohijoen kylästä Suksian

talon pellosta. Suksian tila sijaitsee Kukhian Suksilahden kaakkoisrannalla.

27. Korkeila

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 9,8 km suuntaan 22-00

Löytö: Kourutaltilta (KM 2087 12)

Ks. peruskartta lehti 679/254

Esine on saatu Kansallismuseoon v.1881 Akseli Liliukselta. Se on löydetty Kuohijoen kylän Korkeilan talon Murtorannan pellosta. Korkeilan talo Kuohijoen sillan vieressä on nykyisin työsiirtolana eikä Murtoranta-nimisestä pellosta tiedetty mitään.

28. Korkeila

Löytö: Kappale kivikirvestä (KM 2087 13)

Ks. Tarkemmin selvittämättömät kivikautiset irtolöydöt n:o 27

Löydön suhteen pätevät täsmälleen samat tiedot.

29. Korkeila

Löytö: Hiottu kivi (KM 2102 267)

Ks. Tarkemmin selvittämättömät kivikautiset irtolöydöt n:o 27

Esine on saatu Korkeilan talon pellosta. Sen on tuonut Kansallismuseolle Salomon Wilschman v.1882.

30. Korkeila

Löytö: Kaksoiskourutaltilta (KM 2918 56)

Ks. Tarkemmin selvittämättömät kivikautiset irtolöydöt n:o 27

Esine on saatu Korkeilan talon pellosta. Sen on tuonut Kansallismuseoon Salomon Wilschman v.1882.

31. Korkeila

Löytö: Tasataltilta (KM 2918 55)

Ks. Tarkemmin selvittämättömät kivikautiset irtolöydöt n:o 27

Esine on saatu Korkeilan talon pellosta. Maunon rovasti Fr. Siren sai sen Sappeen kylästä taloll. Kust. Hirsalolta v. 1867. Kansallismuseoon lähetti esineen C. Gottlund v.1883.

32. Korkeila

Löytö: Oikokirves.(KM 2622 35)

Ks. Tarkemmin selvittämättömät kivikautiset irtolöydöt n:o 27

Esine on saatu Kansallismuseoon jo. V. Wallinin kokoelmista. Sen on löytänyt Korkeilan talon pellosta torpan emäntä Kustaava Riiman.

33. Kukula

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 10,5 km suuntaan 21-50

Löytö: Hyölänterä (?) (Hämeen museo 61A:164)

Ks. peruskartta lehti 679/254

Yo. Akseli Nikulan muistikirjan mukaan esine on saatu Kustaa Mukkulaishelta v.1905. Se on löydetty savimaalta, joka on lähellä jokea. Kuohijoen kylässä on Mukkulan tila, jonka entinen isäntä on Kustaa Mukkula. Talon maat ulottuvat Kuohijärven rantaan saakka.

34. Kuohijoki

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 4-6 km suuntaan 20-23-00

Löytö: Pohjalaisen tasataltan katkelma (Pälkäneen yhteiskoulu)

Ks. peruskartta lehti 679/254

Esineen on löytänyt Ida Lehtinen v. 1949 Kuohijoen kylästä. Löytäjä on kuollut.

35. Koivisto

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 7,9 km suuntaan 28-00

Löytö: Tasataltta (KM 22118 79) ²

Ks. peruskartta n:o 213212

C. A. Gottlund on v. 1883 lähettänyt Kansallismuseoon esineen, joka on taloll. Heikki Koiviston lahjoittama. Löytöpaikka on Karvialan kylän Koiviston talon pelto. Talo sijaitsee Vihajärven koillispuolella.

36. Salonsaari

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 4-6 km suuntaan 20-23-00

Löytö: Reikäkivi (KM 2218 81)

Ks. peruskartta n:o 241110

C. A. Gottlund on lähettänyt v. 1883 Kansallismuseoon esineen, joka on H. Koiviston Karviallan kylästä lahjoittama. Esine on löydetty Kukian Salonsaaresta l. Evinsalosta. Saari on kooltaan n. 2.1,8 km.

37. Kulmala

Löytö: Liviase (Hämeen museo 61A:209)

Yo. A. Nikulan muistikirjan mukaan esine on v.:lta 1905. Sen on antanut Kalle Kulmala Luopioisista ja löytöpaikka on hänen esunnostaan n. 0,5 km:n päässä oleva viettävä rinne. Kalle Kulmalan jäljille emme päässeet.

38. Luopioinen

Löytö: Tasataltta (KM 221 78)

Esineen lähetti C. A. Gottlund v. 1883 Kansallismuseoon. Hän oli saanut sen rov. Fr. Sireniltä Luopioisista.

39. Luopioinen

Löytö: Tasataltta (KM 2218 80)

Esineen lähetti C. A. Gottlund v. 1883 Kansallismuseolle. Se oli saatu rov. Fr. Sireniltä Luopioisista.

40. Luopioinen

Löytö: Taltta (KM 2218 128/131)

Esineen lähetti C. A. Gottlund Kansallismuseoon v. 1883. Hän oli saanut sen Luopioisten apulaispapilta. Tämä oli saanut esineen veljeltään yo. Wal-leniukselta, joka puolestaan oli saanut sen herra Popalta.

41. Luopioinen

Löytö: Taltta (KM 2218 129/138)

Ks. Tarkemmin selvittämättömät kivikautiset irtolöydöt n:o 40

Löydön suhteen pätevät täsmälleen samat tiedot.

V RAUTAKAUTISET IRTOLÖYDÖT1. Knaapi

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 8,8 km suuntaan 42-00

Omistaja: mv. Yrjö Knaapi os. Aitoo

Löydöt: Keihäänkärki, pieni keihäänkärki, sirppi, nuolenkärki, suitset, piiluntapainen kirves, pieni sotakirves (KM 2201 690a-c)

Ks. peruskartta n:o 214107

Esineet ovat löytyneet v. 1883 Aitoon Kouvalan kylän Kustaa Knaapin pellostaloon ojaan kaivettaessa huoneen perustusta varten. Talon nykyinen isäntä muisti isänsä kertoneen, että esineet olisivat tulleet esiin kellaria kaivettaessa tilan idänpuoleisen päärakennuksen pohjoispäässä. Ne olivat löytyneet n. 2-3 m:n syvyydestä. Talo on korkeahkolla itään viettävällä sorarinteellä n. 100 m:n päässä Kouvalanjärvestä.

2. Jäppi, Kotisuo

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 9 km suuntaan 42-00

Omistaja: Jäpin perikunta (Tilan rek.n:o 2/23)

Löytö: Veitsi (KM 6798:10)

Ks. peruskartta n:o 214107

Esineen löysi v. 1910 Kalle Lempinen Tuon talon Kotisuon pellostalosta kyntäessään. Pelto kuuluu nykyisin Jäpin taloon, joka sijaitsee Aitoon Kouvalan kylässä. Kotisuon pelto on pieni maa-alue heti Aitoon Tepunlinnanmäen pohjoispuolella. Paikka on ylävää hiekkamaata.

VI TARKEMMIN SELVITÄMÄTTÖMÄT RAUTAKAUTISET IRTOLOYDÖT

1. Aitoo

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 8-10 km suuntaan 45-41-00

Löytö: Hopeasormus, kuvaava kahta yhteen tarttunutta kättä (KM 2572 407)

Ks. peruskartta n:o 214107

Löydetty pellosta Aitoon kylästä.

2. Knaapi

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 8,8 km suuntaan 42-00

Löytö: Kirves (KM 2201 211)

Ks. peruskartta n:o 214107

Kansallismuseossa on Wilskmanilta mahdollisesti saatu esine, joka on löydetty Aitoon Kouvalan kylästä Knaapin pellosta.

3. Koivisto

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 7,9 km suuntaan 28-00

Löytö: Nuolenkärki (KM 3090 12)

Ks. peruskartta 213212

Esine on löydetty Puutikkalan kylän Koiviston talon maalta n. kyynärän syvyydestä Sukkiajärven rannalta.

4. Puutikkala

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta n. 8-10 km suuntaan 27-29-00

Löytö: Viikinkiaikainen kirves (Lämeen museo 1296:1)

Ks. peruskartta n:o 213212

Esine on peräisin Puutikkalan kylästä.

VII AJALTAAN EPAMÄÄRÄISET KIINTEAT MUINAISJÄÄNNÖKSET1. Tepulinnamäki

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 9,2 km suuntaan 42-00

Omistaja: mv. Tatu Heikkilä os. Aitoo

Ks. peruskartta n:o 2141 07, ks. J. Voionmaa: Hämeen muin. linnoja (1935-6) s. 139

Tepulinnamäki sijaitsee Luopioisten Aitoon Niemolan kylän Iso-Knaasin tilan maalla, n. 0,5 km Aitoon keskustasta etelään, Raunolle vievän tien itäpuolella. Vuori on pyöreähkö, jyrkkäreunainen, itäpuoleltaan äkkijyrkkä. Sen koko on n. 200·400 m, korkeus läheisen Kouvalanjärven pinnasta n. 50 m. Osaksi paljas laki kasvaa mäntyjä, rinteet sekametsää.

Paikkakunnalla liikkuu perimätieto, jonka mukaan vuori olisi ollut vanha puolustuslinna. Vuoren laelta ei kuitenkaan löytynyt mitään merkkejä siitä. Vuori olisi kyllä rakenteensa puolesta hyvin tarkoitukseen sopiva.

2. Penttilä, Alho

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 11,2 km suuntaan 40-50

Omistaja: mv. Osmo Penttilä os. Aitoo

Löytö: Oikokirves (Aitoon entisen koulun kokoselmat n:o 6)

Valokuvat: 22-23, filmi 28481-2

Karttapiirros n:o 21, ks. peruskartta n:o 214107

Luopioisten Rajantilan kylän Penttilän tilan Alho sijaitsee Pitkäjärvelle vievän tien varressa n. 3,1 km talosta etelään. Peltoaukean, jota kutsutaan Alhoksi, luoteispäässä on kolme peltoon työntyvää metsäsaarekettä. Niistä keskimäinen on kuusivaltaista sekametsää, jossa on paikottain ahontapaisia aukeamia.

Metsikössä on 5 kiviröykkiötä ja 4 maakuoppaa. Röykkiöiden koot: n:o 1 1·0,5 m, n:o 2 3·1 m (kuva 22), n:o 3 2,5·1 m, n:o 4 3·1 m, n:o 5 3·1,5 m. Kuoppien koot: n:o 6 2·1·0,5 m, n:o 7 2·1·0,5 m (kuva 23), n:o 8 2·2·0,3 m, n:o 9 3·3·1 m. Röykkiöt ovat keskikokoisista kivistä, vajaan metrin korkuisia ja pyöreitä, kuopat yhtä lukuunottamatta pitkänomaisia.

Kaivoimme hieman kuoppaa n:o 6. Turpeen alla oli n. 5 cm:n syvyydessä vähäinen hiilikerros, jonka alla oli puidasta hiekkamultaa.

Tohtori Ville Luho on käynyt paikalla v. 1952 mv. Penttilän kanssa. Mv. Penttilän väite, että yhtä röykkiötä oli silloin purettu ja siitä olisi löydetty palanutta luuta, ei toht. Luhon mukaan pidä paikkaansa. Hänen mielestään röykkiöitä voidaan pitää ns. lapinraunioina.

Muutamien paikkakuntalaisten (Ilmari Roppula ja Kalle Saarinen os. Aitoo) mukaan väittää perimätieto paikalla olleen asutusta pari sataa vuotta sitten. Tätä ajatellen on mahdollista, että esim. kuopat ovat vanhoja nauris-
hautoja.

Paikalla käytyämme saimme tietää, että samantapaista jäänneksiä on myös maantien toisella puolella k.o. paikasta n. 400 m lounaaseen. Siellä on ainakin yksi kivipöykkiö ja useampia kuoppia.

Mv. Kustaa Penttilä on v. 1909 löytänyt oikokirveen Alhon rökkiöistä n. 50 m lounaaseen sijaitsevasta Lähdevainiosta. Maaperä on paikalla savea.

3. Mikkelinmäki

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 200 m suuntaan 43-50

Omistaja: Luopioisten kunta

Valokuvat: 24 ja 25, filmi 28483-4. ks. peruskartta n:o 214110

Luopioisten kirkonkylän Mikkelinmäki kirkon länsipuolella on muodostettu ulkomuseoksi, johon on koottu vanhoja rakennuksia eri puolilta pitäjää. Paitsi se, että mäki on ulkonaisesti tarkoitukseen sopiva - se on loivasti kaartuvaa kangasmaata - on paikan valintaan vaikuttanut myös vanha nimi ja lähellä oleva lähde, jota perimätieto pitää uhrilähteenä (kk.:n kansakoulun joht.op. Altti Havas) sekä kivi, jota on mahdollisesti voitu käyttää uhrikivenä.

Lähde (kuva 25) sijaitsee rakennusryhmän koillispuolella n. 50 m:n päässä siitä, soistuneen maapainanteen reunassa. Sen päälle on rakennettu vintti-kaivo. Kivi (kuva 24) on ulkomuseon vievän polun varressa ja on se mitoitetaan n. 170·110·70 cm. Kiven kaltevassa länsisyrjässä on 3 pienen nyrkin kokoista kolaa, jotka näyttävät luonnon muodostamilta.

4. Vehkasaari

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 4,2 km suuntaan 25-50

Omistaja: mv. Jalmar Saxelin os. Puutikkala, Ritanieniemi

Valokuva: 26, filmi 28485

Karttapiiirros 22, ks. peruskartta n:o 214110

Luopioisten Karvialan kylän Vehkasaari sijaitsee Kukkiassa Evinsalon saaresta länteen n. 600 m. Saaren lounaispäässä kohoa vesirajasta pitkänomainen kallio n. 4 m:n korkeuteen. Kallion paljaalla laella n. 35 m:n päässä vesirajasta on kiviröykkiö, jonka mitat ovat n. 6·3·0,5 m. Röykkiö on muodostunut kahdesta pitkänomaisesta kivirivistä, joiden välille jää aukko. Kivet siinä ovat suurehkoja - muutamia isojaakin lohkaraita on mukana. Lähedessä saarella kesää viettävä kansak. op. Anja Mäkelä (os. Ulvilant. 17 hki) kertoi, että röykkiö oli n. 10 v. sitten ollut suurimpiirtein ehjä. Op. Mäkelän pikkuveli oli tuolloin "saarten löytäykseen" purkanut sen - siitä röykkiön nykyinen muoto.

5. Etusaari, Uhrikallio (?)

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 5,6 km suuntaan 22-50

Omistaja: mv. Matti Viukari os. Evinsalo

Valokuvat: 27 ja 28, filmit 28486-7

Karttapiiirros 23, ks. peruskartta n:o 214110

Luopioisten Evinsalon kylän Evinsalon tilan Etusaari sijaitsee Kulkiaassa Evinsalon saaren eteläpuolella, siihen vesijätön kautta liittyneenä. Etusaaren lounaispäässä kohoaa suoraan vedestä n. 10 m:n korkuinen kallio. Kallion hiemanporrastuneella laella, jossa kasvaa harvassa matalia mäntyjä, on n. 20 m:n päässä jyrkenteestä suuri kivilatomus. Kallion laki on muuten laajalti täysin kivetön. Latomus on kooltaan n. 14,5 m, paksuus n. 30-50 cm. Kivet siinä ovat kaikki saman kokoisia, n. 10-20 cm, särmikkaita. Latomuksessa voi erottaa 12-15 kumpumaista kohoutumaa, joista useimmat 4:ää lukuunottamatta ovat avatut kalliopohjaa myöten.

Kivilatomus on paikkakuntalaisten (Matti Viukari ja Aatto Ailio os. Evinsalo) kertoman mukaan vahingoittunut suuresti, koska kulkijat ovat heitelleet siitä jatkuvasti kiviä veteen aikojen kuluessa. Aatto Ailion mukaan latomus oli hänen nuoruudessaan, n. 40 v. sitten, ollut yli metrin korkuinen. Matti Viukari muisteli äitinsä kertoneen, että perimätiedon mukaan paikka olisi "ristiretkiaikainen linnoitus". Kansak. op. Anja Mäkelä (os. Ulvilant. 17 Eki) on puolestaan kuullut paikkakuntalaisten väittäneen paikka lappalaisten uhripaikaksi. Siitä johtuisi hänen tietämänsä nimi "Uhrikallio".

6. Riihilahti, Lammashaankärki

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 14,7 km suuntaan 08-50

Omistaja: mv. Veikko Riihilahti os. Kasiniemi (Tilan rek.n:o 1/43)

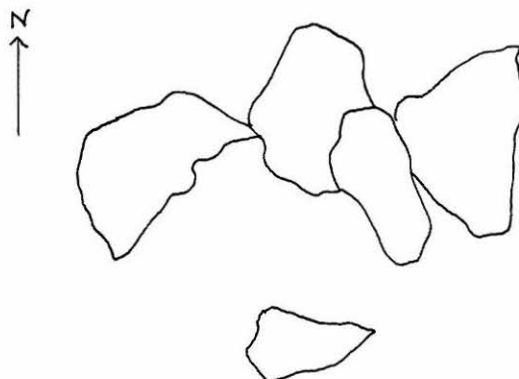
Valokuva: 29, filmi 28488

Karttapiiirros 24, ks. peruskartta lehti 681/254

Luopioisten Ämmätsän kylän Riihilahden tilan Lammashaankärki sijaitsee Vehkajärven etelärannalla Mertajärven^{ja} sen välisellä kannaksella n. 200 m talosta pohjoiseen. Niemen kärjessä pohjoiseen viettävän kallion melkein tasaisella laella on kiviröykkiö. Siitä on n. 100 m niemen pohjoisrantaan, n. 100 m itä- ja n. 80 m länsirantaan. Röykkiö on kooltaan n. 3,5-0,5 m, kivet enimmäkseen kooltaan 20-30 cm. Sen länsireunassa on muutamia isonkoja lohkeita suunnilleen seuraavasti:

Veikko Riihilahti kertoi isänsä väittäneen, että röykkiö oli n. 30-40 v. sitten ollut suurempi mutta lapset olivat sitä hajottaneet.

Röykkiö ei sijaitse millään nykyisellä rajalinjalla.

7. Riihilahti

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 14,4 km suuntaan 08-50

n. 200 m maantiestä länteen, on kaksi kiviaitaa Paavo Pöytäkiven omistaman Anttilan tilan maalla.

Toinen kiviaita muodostaa suljetun kehän ja on kooltaan n. 25-30 m. Isontuoleisista kivistä tehty aita on n. 1-1,5 m:n korkuinen ja siinä on 2 aukkoa, toinen itään, toinen länteen. Aitauksen eteläpää näyttää olevan vanhaa peltoa tai niittyä. N. 20 m tästä länteen on suurempi ja eteläntuoleisesta päästä avonainen kiviaita, jonka keskusta on avointa niittyä. N. 90 m keskimmaisesta aitauksesta itään on vielä kolmas kiviaita Toivo Juntusen omistaman Rekolan tilan maalla. Aidassa on kaksi aukkoa ja sen sisäntuolella on selvästi vanhaa peltomaata, vaikkakin metsittynyttä. Paikkakuntalaisten keskuudessa ihmeteltiin pienien ja järeiden kiviaitojen alkuperää ja tarkoitusta. Muuan kylän pohjoispäässä asuva vanha isäntä, 78-vuotias Jalmari Salminen, muisteli aikoja, jolloin mäki oli ollut kylän yhteismaata. Mökkiläisillä oli silloin ollut mäellä pieniä pottumaita, jotka oli suojattu sikoja vastaan kiviaidoilla. Aitojaoli aikaisemmin ollut enemmänkin mutta kivien tarpeen takia niitä on purettu ja viety pois.

10. Iso-Vekuna

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 3,5 km suuntaan 34-00

Valokuva: 35, filmi 28494

Ks. peruskartta n:o 214110

Luopioisten Kukkiajärven länsipäässä sijaitsevan Iso-Vekunan saaren halki kulkee Luopioisten kirkonkylän ja Puutikkalan kylän välinen raja. Saaren luoteispäässä raja kulkee järjän ranta-kallion ylitse. N. 50 m:n päässä rannasta on rajalinjalla n. 20 m pitkä ja 1-1,5 m korkea, suurista kivistä, jopa järkäleistä tehty kiviaita.

Kiviaita on todennäköisesti rajalinjan merkki. Kuulimme myöhemmin että samanlaista kiviaitaa on Kukkiän itäntuolella Kantolan ja Paanankosken kylien välisellä rajalla (mv. Pentti Rulja os. Paanankoski)

Omistaja: mv. Veikko Riihilahti os. Kasiniemi (Tilan rek.n:o 1/43)

Valokuvat: 30 ja 31, filmit 28489-90

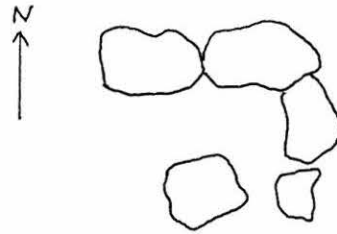
Karttapidirros 25, ks. peruskartta lehti 681/254

Luopioisten Ammätsän kylän Riihilahden tilan maalla oleva kiviröykkiö sijaitsee Vehkajärven Lammashauankärjen röykkiöstä länteen n. 250 m. Röykkiö on Riihilahden taloon vievästä tiestä n. 40 m pohjoiseen ja n. 160 m lähimmästä Vehkajärven lahdesta länteen. Siitä n. 20 m lounaaseen on vanha hiekkakuoppa kylän yhteismaalla.

Röykkiö, joka on korkeahkon mäen päällä olevalla tasaisella kalliolla, on kooltaan n. 4.4.0,7 m. Se on muodostunut pääasiassa pienekköistä, n. 20.30 cm:n suuruisista kivistä mutta sen keskellä on isompia lohkkareita seuraavalla tavalla (kuva 31):

Tämän melko selvästi arkkua muistuttavan kiviryhmän keskelle jäävä alue on kooltaan n. 30.100 cm.

Röykkiö ei ole nykyisellä rajalinjalla.

Kiviröykkiö muistuttaa melkoisesti sekä Vehkajärven Lammashauankärjen että Kukkiän Vehkasaaren röykkiöitä. Neljäs löytämistämme röykkiöistä, Kukkiän Etusaassa oleva, eroaa näistä jossain määrin muotonsa ja kivien koon puolesta.

8. Rekola, Ukonkivi

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 8 km suuntaan 28-00

Omistaja: mv. Toivo Juntunen os. Puutikkala

Valokuva: 32, filmi 28491. Ks. peruskartta n:o 213212

Luopioisten Puutik alan kylän Rekolan talo sijaitsee kylän keskustasta hieman pohjoiseen, Isomäen rinteellä. Talon pihalla parikymmentä metriä päärakennuksesta etelään sijaitsee jättiläismäinen siirtolohkare, nimeltään Ukonkivi. Kiven keskellä olevassa halkeamassa, joka on pari metriä korkea ja puolitoista leveä, on paikallakunnalla liikkuvan perimätiedon mukaan poltettu muinoin kuolleitten vaatteet ja ruumiinoljet. Väitetään, että aikoinaan on myös julistettu sen laelta jumalansanaa, mistä johtuu sen toinen nimi Ukonkirkko eli Ukonsaarnakivi.

9. Isomäki

X=6798 05, 537 26 2132 12 / PUUTIKKALA

Taloudellinen kartta 48, Luopioisten kirkosta 7,8 km suuntaan 28-00 RH:03:29

Omistajat: mv.:t Paavo Pöytäkiivi ja Toivo Juntunen os. Puutikkala

Valokuvat: 33 ja 34, filmit 28492-3

Karttapidirros 26, ks. peruskartta n:o 213212

Luopioisten Puutikkalan kylän Isomäki sijaitsee heti kylän keskustan länsipuolella. Mäki on laaja, loiva ja sekametsää kasvava. Mäen keskivaiheilla

Liite Luopioisten inventointikertomukseen

Vedentakan kivikautinen asuinpaikka

Luopioisten kirkosta 5,5 km suuntaan 130-00 talouodellisella kartalla 48 ks. peruskartta 214110

Omistaja: mv. Tuovi Seppälä, os. Luopioinen, Rautajärvi

Tilan rek.n:o 1⁷

Löydöt: KM 17025:1-6

Rautajärven kylän Vedentakan tila sijaitsee Kukkiän Rautajärvenlahden etelärannalla. Talon pohjoispuolella on alanne, entinen vesijättö, jonka takana on korkeahko, hiekkainen, luoteeseen työntyvä, pohjoisreunaltaan jyrkkään rantakallioon päätyvä niemeke.

22.8.64 soitti op. A. Havas Luopioisten kirkolta KM:ään ja ilmoitti, että mv. Seppälä oli löytänyt kyntämisen yhteydessä maaltaan keskentekoisen kivinuijan, koristellun saviastian palasen ja pieniä keramiikan palasia sekä tulisijan.

Käydessäni 26.7.65 paikalla kävi ilmi, että kivinuija oli reikäkiven teelmä (17025:1), saviastianpala (17025:2) oli lähinnä varhaiskampakeraaminen mutta sen sijaan pienet keramiikkapalat olivat vain rullasaven palasia. Otin saviastian palan ja reikäkiven, jotka löytäjä lahjoitti KM:ään, mukaani ja kävin tutkimassa lähemmin löytöpaikkaa.

Reikäkivi on löytynyt talosta n.120m koilliseen ja n.40m rannasta, melkein tasaisen pellon reunasta, jonka maaperä on hiekkasoraa.

Saviastian pala on löytynyt talosta n.80m pohjoiseen ja n.30m rannasta, kaupan luoteeseen työntyvän, hiekkaisen pelkoniemekkeen eteläreunasta.

Saviastian palan löytökohdan tutkiminen ei paljastanut mitään talletettavaa. Sen sijaan peltoniemekkeen pohjoisreunasta, jossa tulisijain piti olla (joukko kiviä, joissa ei ollut mitään palamisjälkiä, olikin heitetty ojan penkalle), löytyi n.40 cm laaja heikohko punamulta-alue. Sitä tutkittaessa löytyi keramiikan murene (17025:3), 3 kvartsi-iskosta (17025:4), 10 palaneen luun sirua (17025:5) ja liuske-iskos (17025:6).

Pellossa kasvoi vahva ruis, joten sen pintaa ei voinut tutkia, mutta paikalla ei varmaan kannata suorittaa enää jatkotutkimuksia.

23.5.66

T. H.

LUOPIOINEN

Aitoo

Lemmittyä

Monninpelto

1 cm = 10 m

↑ P

aita

valok. 1
valok. 2

kivi

kivi

peltoa

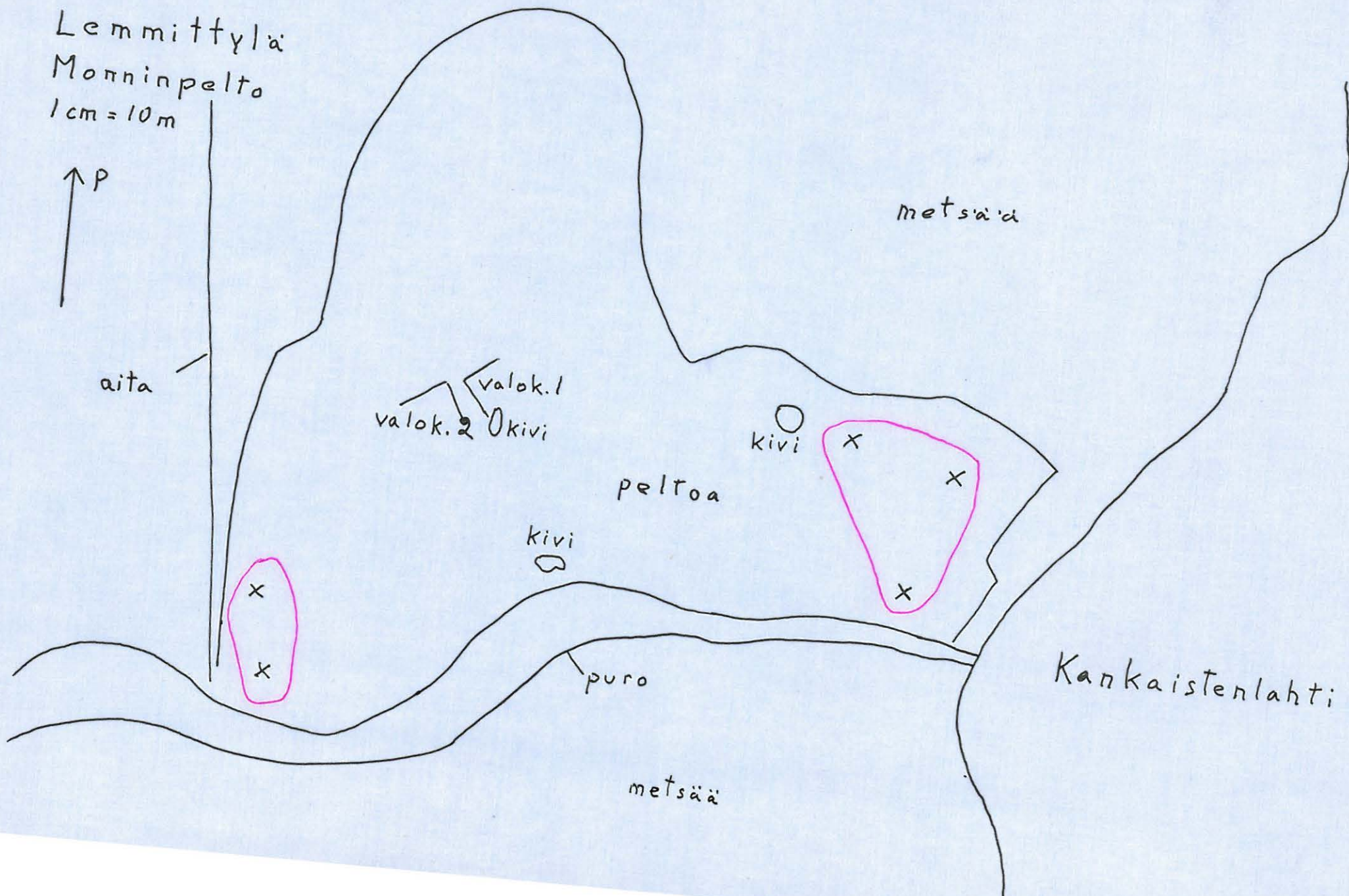
kivi

puro

metsää

metsä

Kankaistenlahti

44 LUOPIOINEN

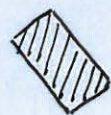
Kotiranta

Aitoo

1 cm = 10 m

Kivik. asuinpaikka n:o 2

Kartta 2

Kotiranta

pelto a

kivikko

valok. 3

pensaikkoo

kivikko

lepikkorinne

x

x

x

x

x

oja

vesijättöä

Kankarinlahti

Inventointibentamuus 1963, Pekka Miettinen

Kivie. asuinpaikka n:o 3 Kartta 3

LUOPIOINEN

Holja

Viljamaa

Kotipelto

1cm = 10m

vesijättöä

●-taltta

P

metsää

vesikuoppa

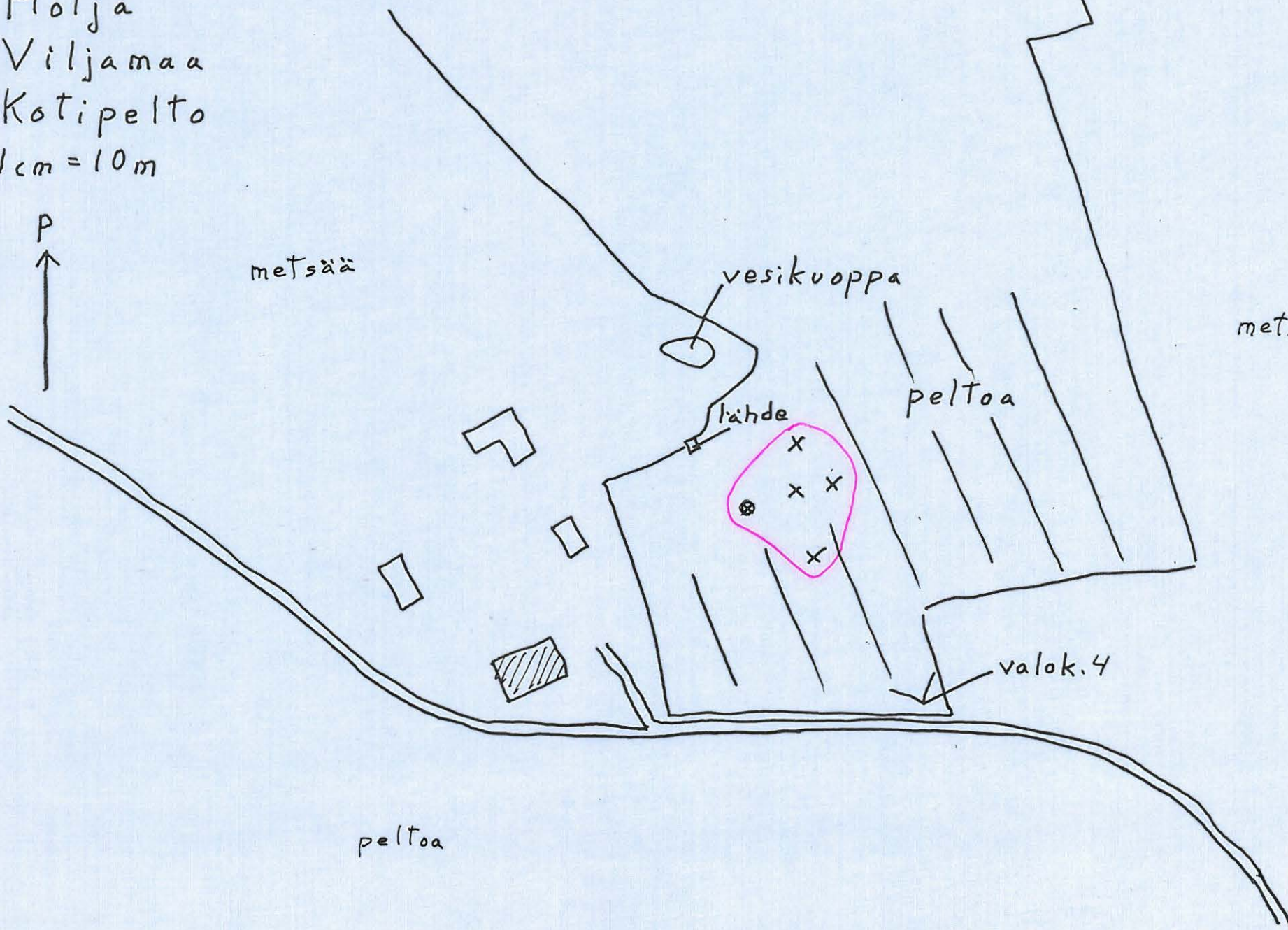
metsää

lähde

peltoa

valok.4

peltoa

Inventointikertomus 1963, Pekka Miettinen

LUOPIOINEN

Holja

Viljamaa

Peräpelto

1 cm = 10 m

P

Kivik. asuinpaikka n:o 4 Kartta 4

peltoa

peltoa

vesijättää

lato

svopeltoa

✓ valok. 5

↓ tilustie Viljamaahan

Inventointibentomus 1963, Pekka Miettinen

LUOPIOINEN

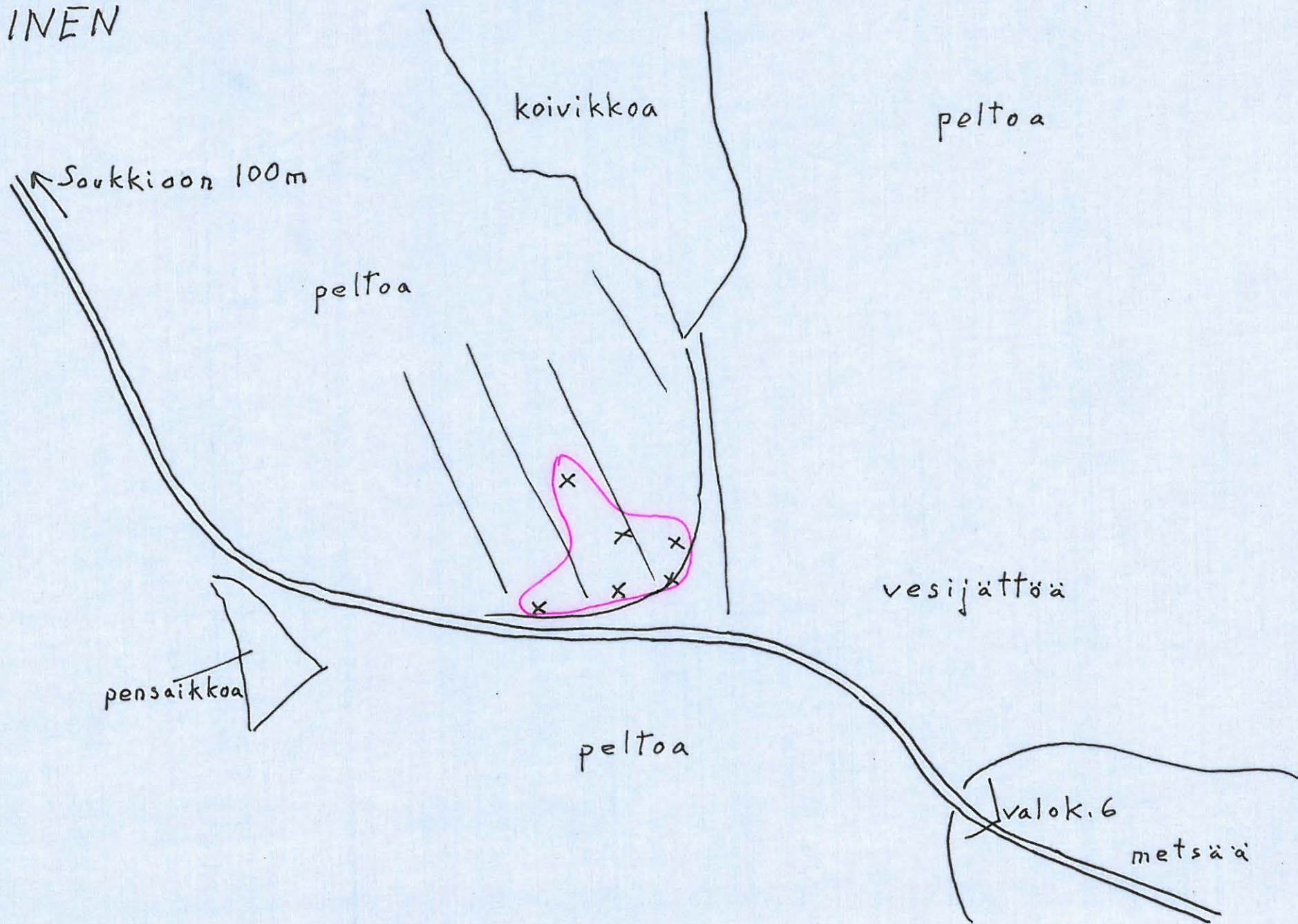
Holja

Soukkio

1cm=10m

↑P

Kiviä. asuinpaikka n:o 5 Kartta 5

Inventointibentamuus 1963, Pekka Miettinen

Kivik. asuinpaikka n:o 6 Kartta 6

LUOPIOINEN

Haltia

Körhämo

1 cm = 10 m

↑ P

peltoa

siintolohkareita

siintolohkare

ojo

valok. 7

okivi

lato

nihi

lato

lato

lato

peltoa

pelto

kalliomäki

← Säynäjäjärvelle

↓ Holjaan

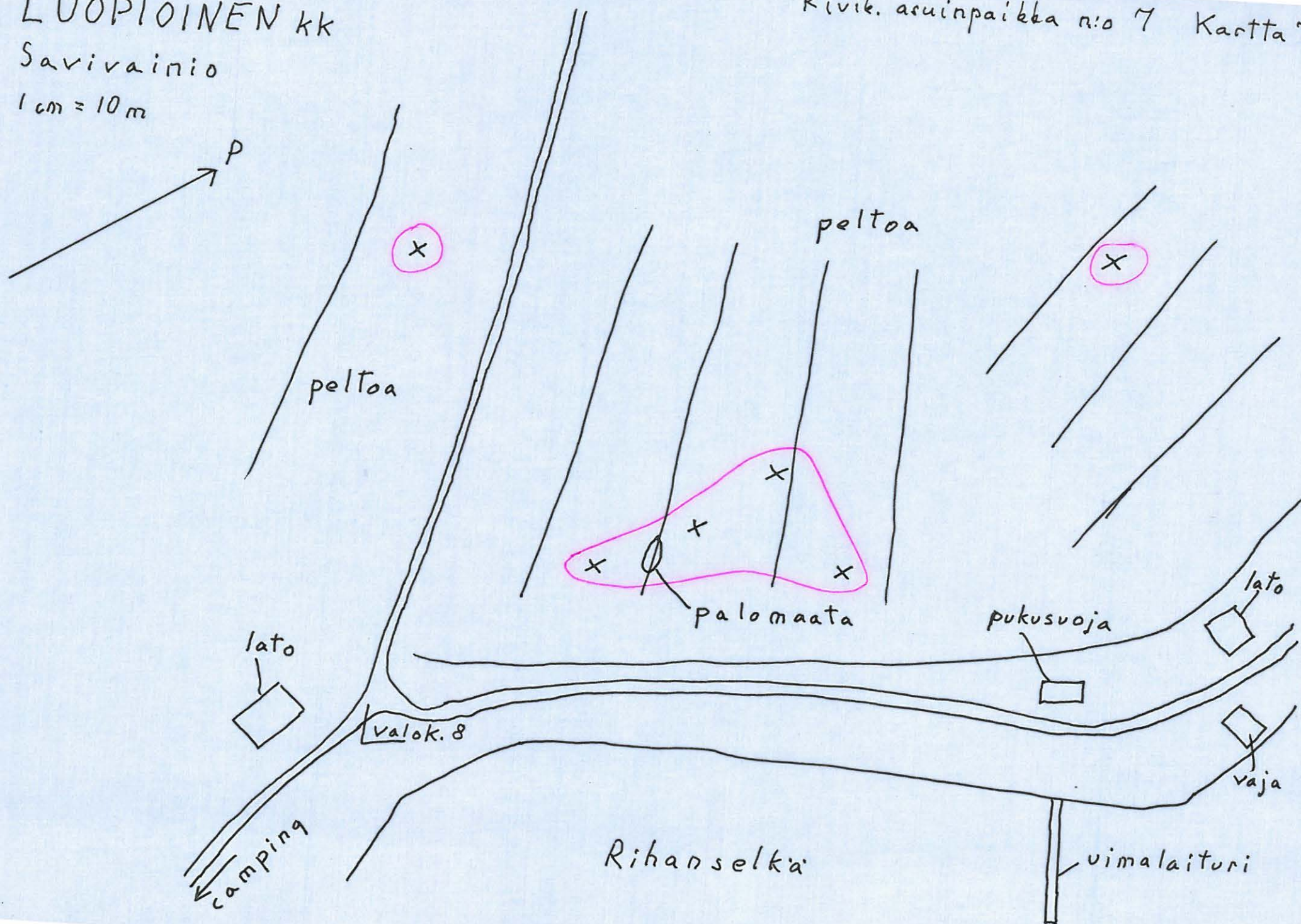
Inventointi- ja kartta 1963, Pekka Miettinen

LUOPIOINEN kk

Savivainio

1 cm = 10 m

Kivik. asuinpaikka n:o 7 Kartta 7

Inventointikenttä 1963, Pekka Miettinen

Kivik. asuinpaikka n:o 8 Kartta 8

LUOPIOINEN

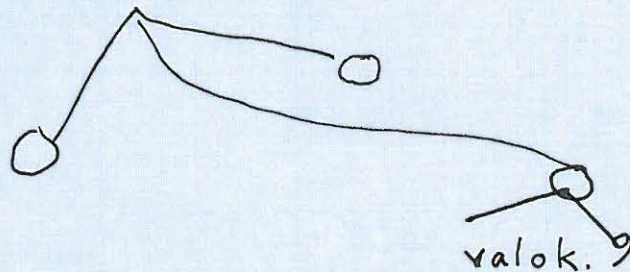
Rautajärvi

Pihtisalmi

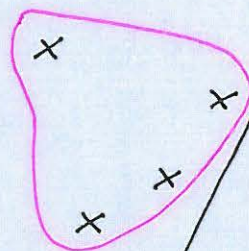
1 cm = 10 m

iso kivi

peltoa

koivikkoa

Pihtisalmi

LUOPIOINEN

Evinsalo

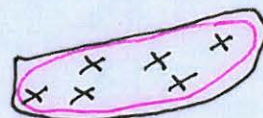
Kuivassalmi, Ahola

1 cm = 10 m

Kivit. asuinpaikka n:o 9 Kartta 9

kallio

Kuivas -

Välök. 10

salmi

↓
Evinsalo

Inventointibertomus 1963, Pekka Miettinen

Kiiv. asuinpaikka n:o 10 Kartta 10
peltoa

LUOPIOINEN

Kantola

Hietaniemi

1 cm = 10 m

metsää

hiekkakuoppa

peltoa

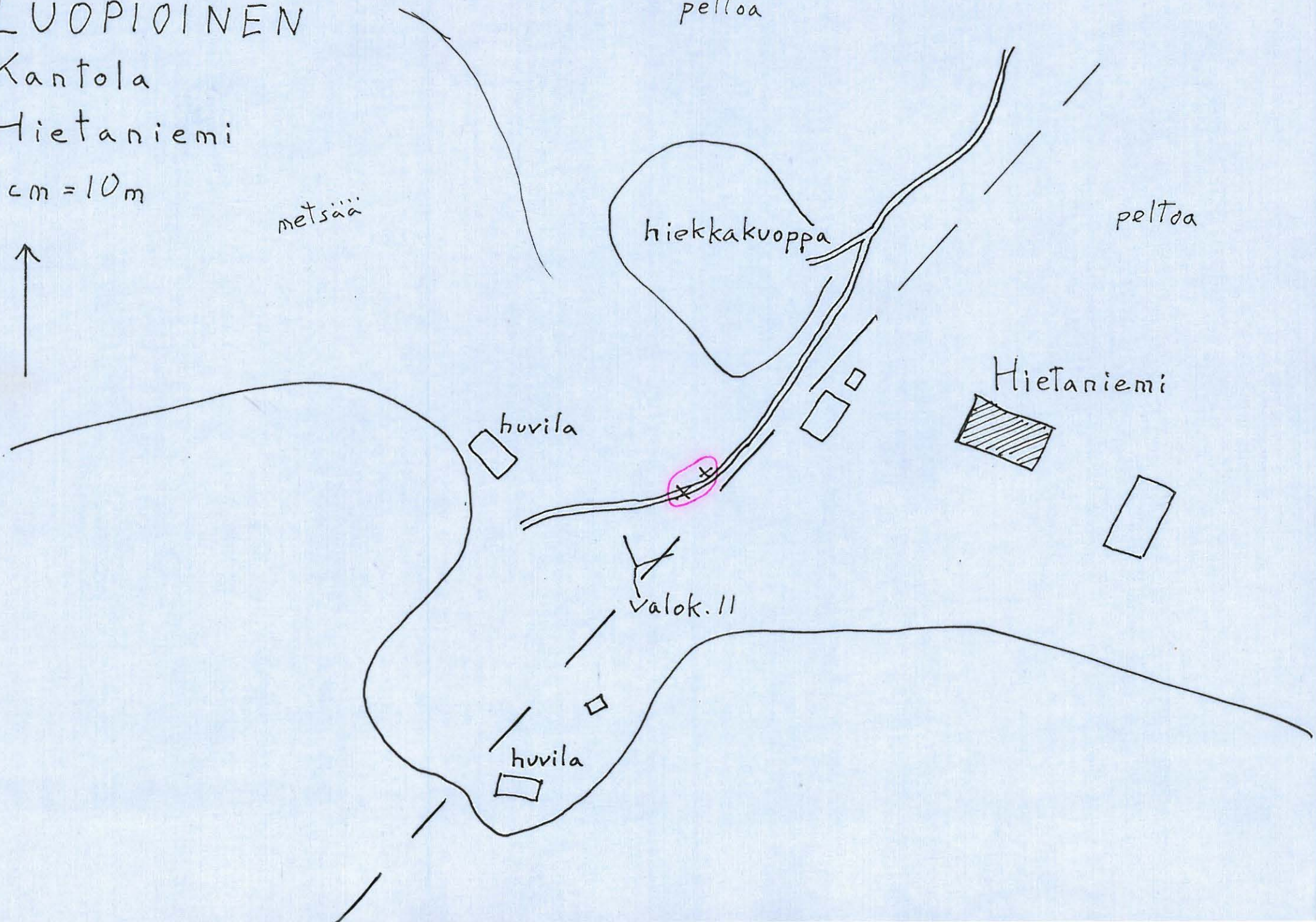
Hietaniemi

huvila

valok. II

huvila

203

Inventointiinventori 1963, Pekka Miettinen

LUOPIOINEN

Kantola

Hietaniemi

p 1cm = 1m

Kivib. asuinpaikka n:o 10 Kartta 11

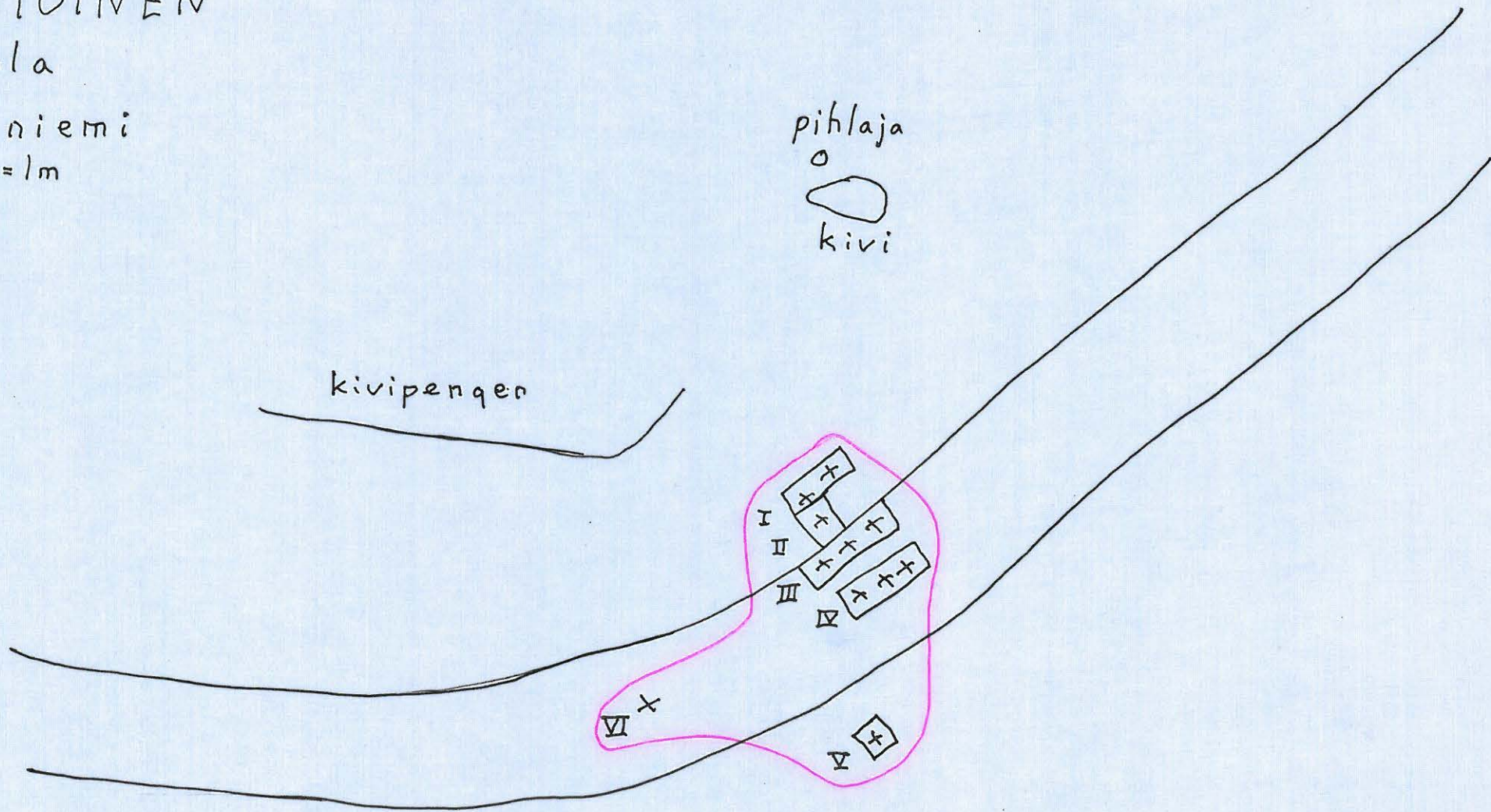
pihlaja

o

kivi

kivipenget

koivu

valok. 12

MS

Inventointibertomus 1963, Pekka Miettinen

Kivik. asuinpaikka n:o 11

Kartta 12

LUOPIOINEN

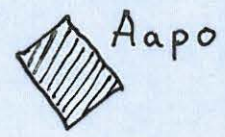
Padankoski

(Ottman), Aapo

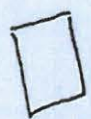
1cm = 10m

Kukkia

P

Aapo

navetta

perunakuoppa

perunakuoppa

pelto

pelto

peltoa

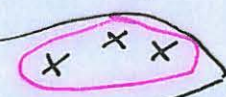
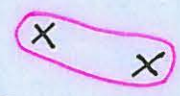
Ottman

autotalli

valok. 13

Ruljaan 40m

Sarkasiin

LUOPPIOINEN

Padankoski

Rulja, Kytövainio

1cm = 10m

valok. 14

Ruljaan

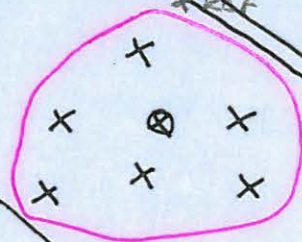
Kiivit. asuinpaikka n:o 12 Kartta 13
Rautajärvellä

Kolunlahtea

⊗ = taltta

hiekkakuoppa

iso kuusi

peltoa

Inventointibertomus 1963, Pekka Miettinen

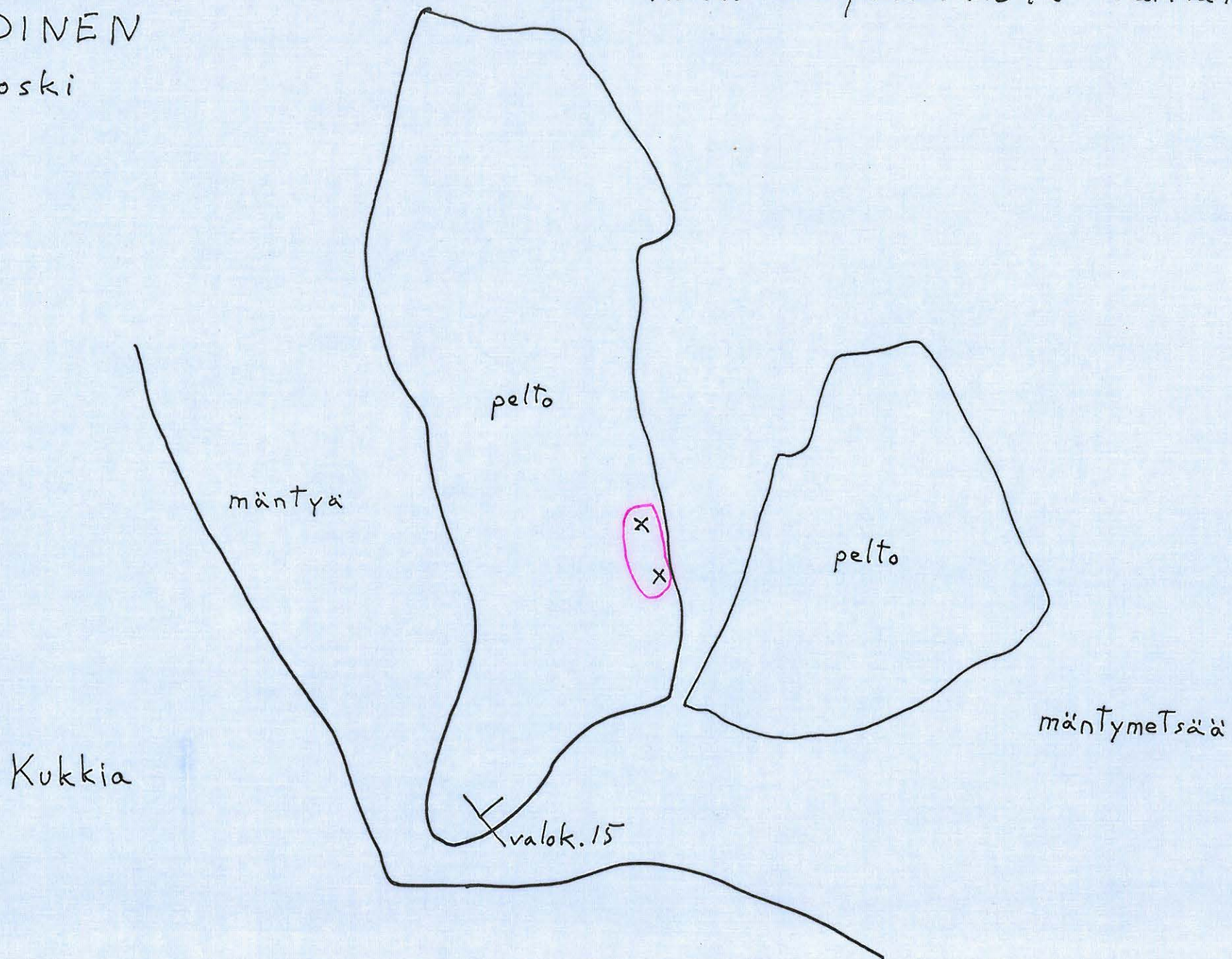
Kivik. asuinpaikka n:o 13 Kartta 14

LUOPIOINEN

Padankoski

Rautia

1 cm = 10 m

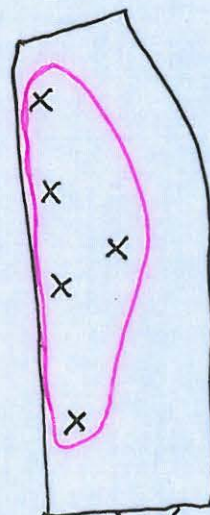
Inventointikartoitus 1963, Pekka Miettinen
LUOPIOINEN
PADANKOSKI
Niemi
1cm = 10m

Kivik. asuinpaikka n:o 14 KARTTA 15

Kukkia

savna

valok.16

navetta

talas

Suksilahti

55.5

Inventointikenttömus 1963, Pöbba Miettinen

Kiviö. asuinpaikka n:o 15 Kartta 16

LUOPIOINEN

Pa'dankoski

Niemi

Pä'äskyslahti

1 cm = 10 m

Suksilahti

Niemi

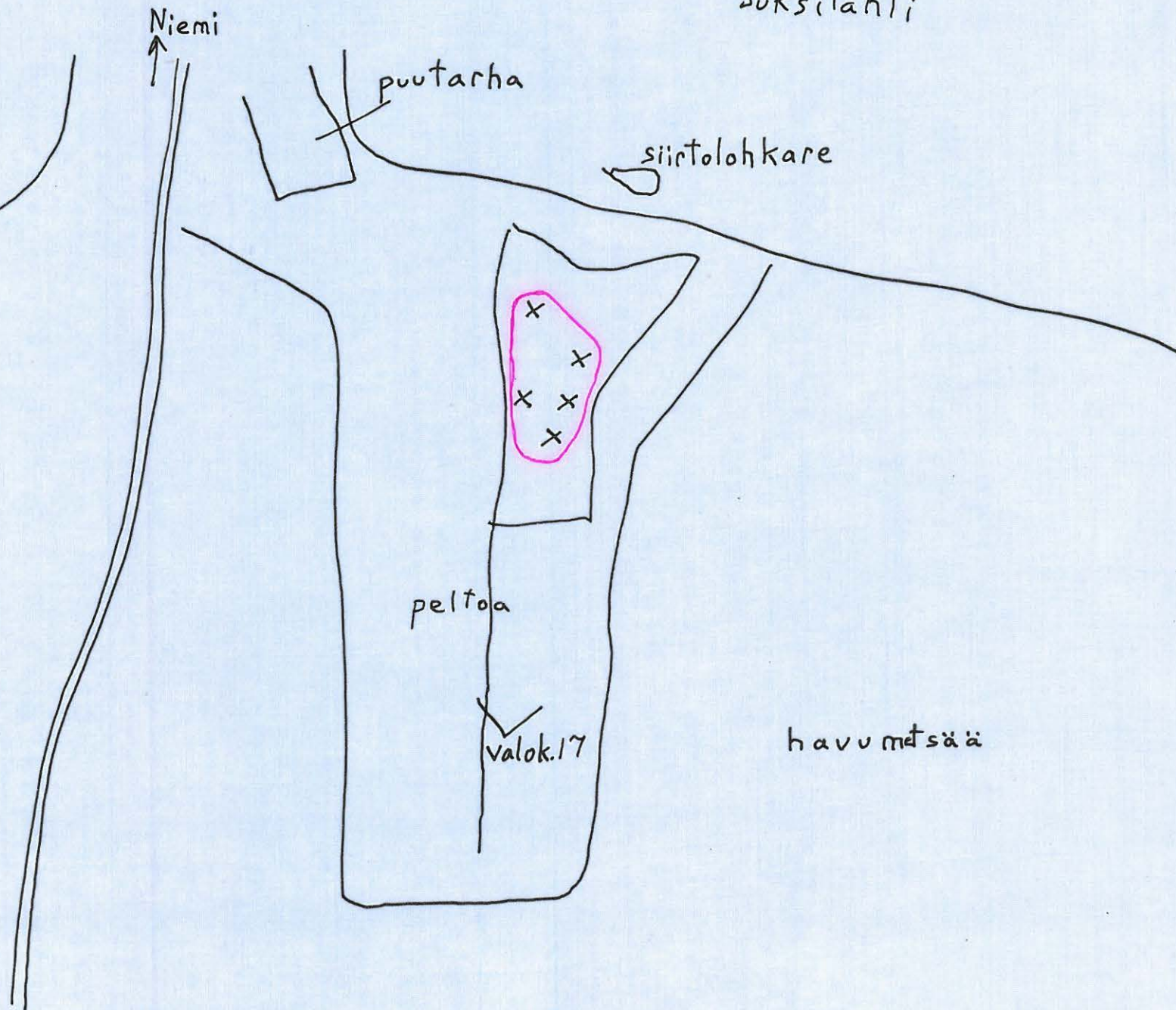
puutarha

siirtolohkare

peltoa

valok. 17

havumetsää

657 Inventointibertomus 1963, Pekka Miettinen

LUOPIOINEN

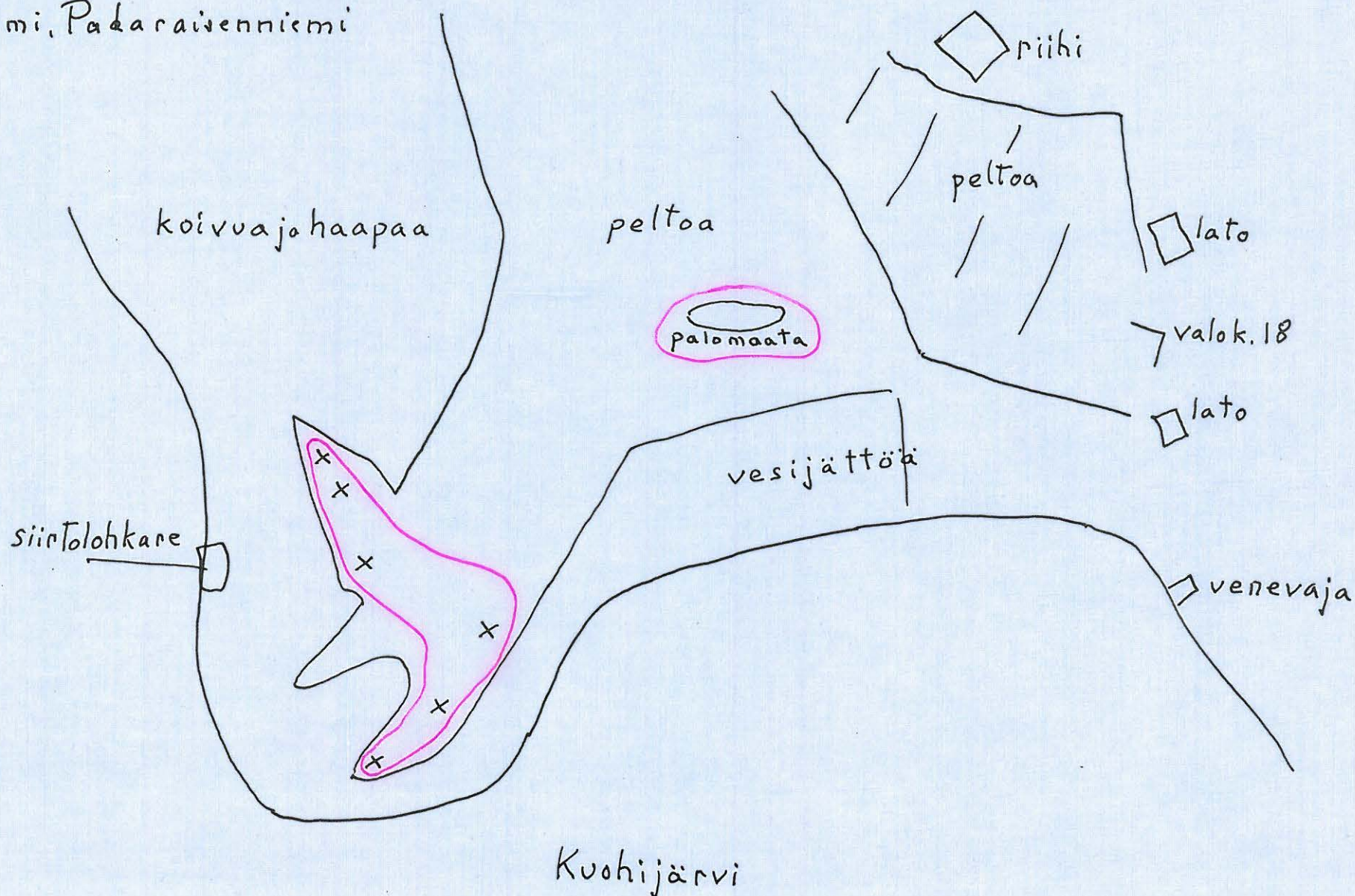
Kuohijoki

Lahdenniemi, Pakaraisenniemi

1 cm = 10 m

Kivib. asuinpaikka n:o 16 Kartta 17

5.60

Inventointibertomus 1963, Pekka Miettinen

Kivibautinen asuinpaikka: 017, Kartta 18

LUOPIOINEN

Puutikkala

Nikunen

1 cm = 10 m

⊗ = taltan kärki

valok. 19

peltoa

peltoa

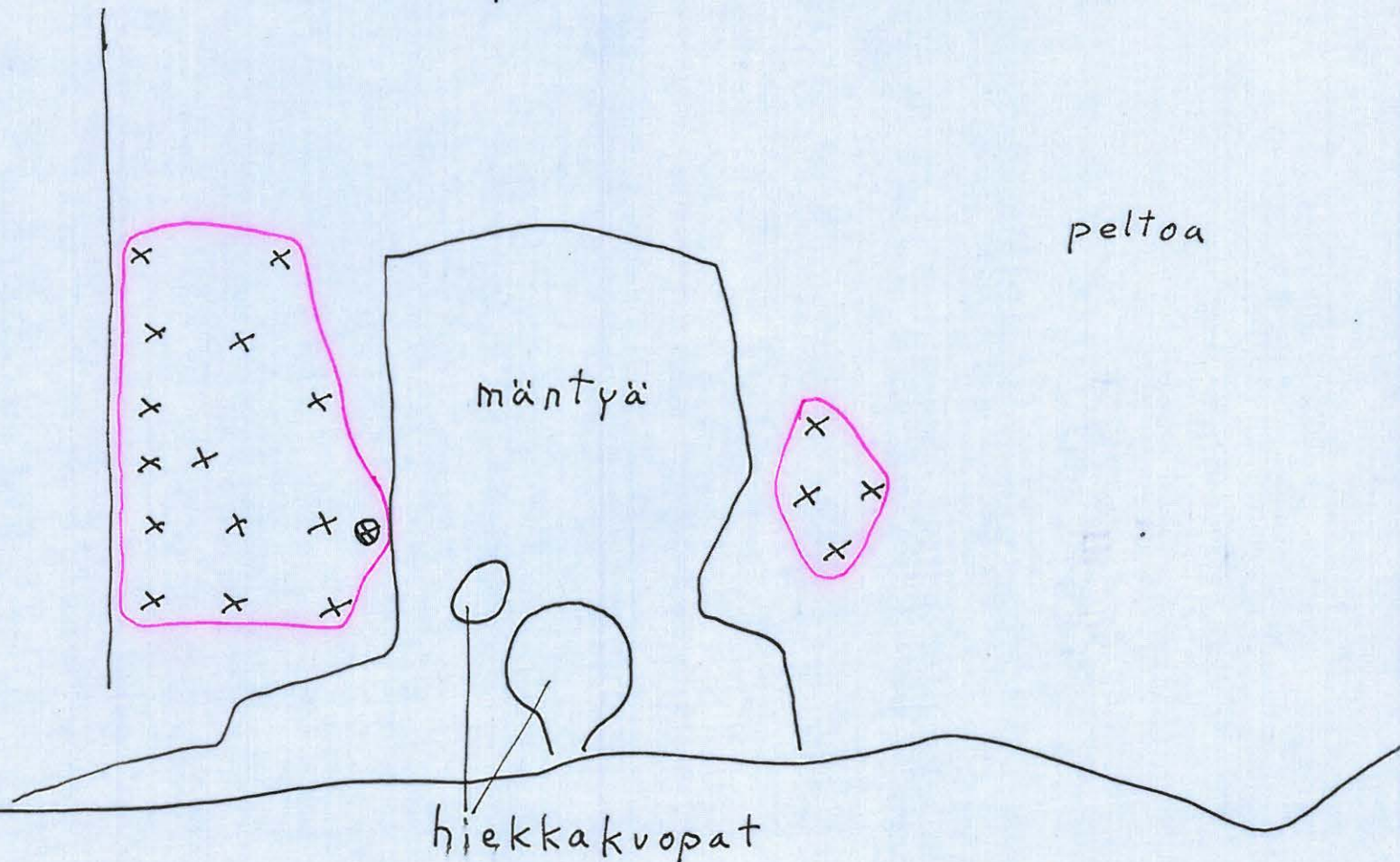
peltoa

mäntyä

hiekkakuopat

Kukkia

✓ valok. 20

Inventointibertumus 1963, Pella Miettinen

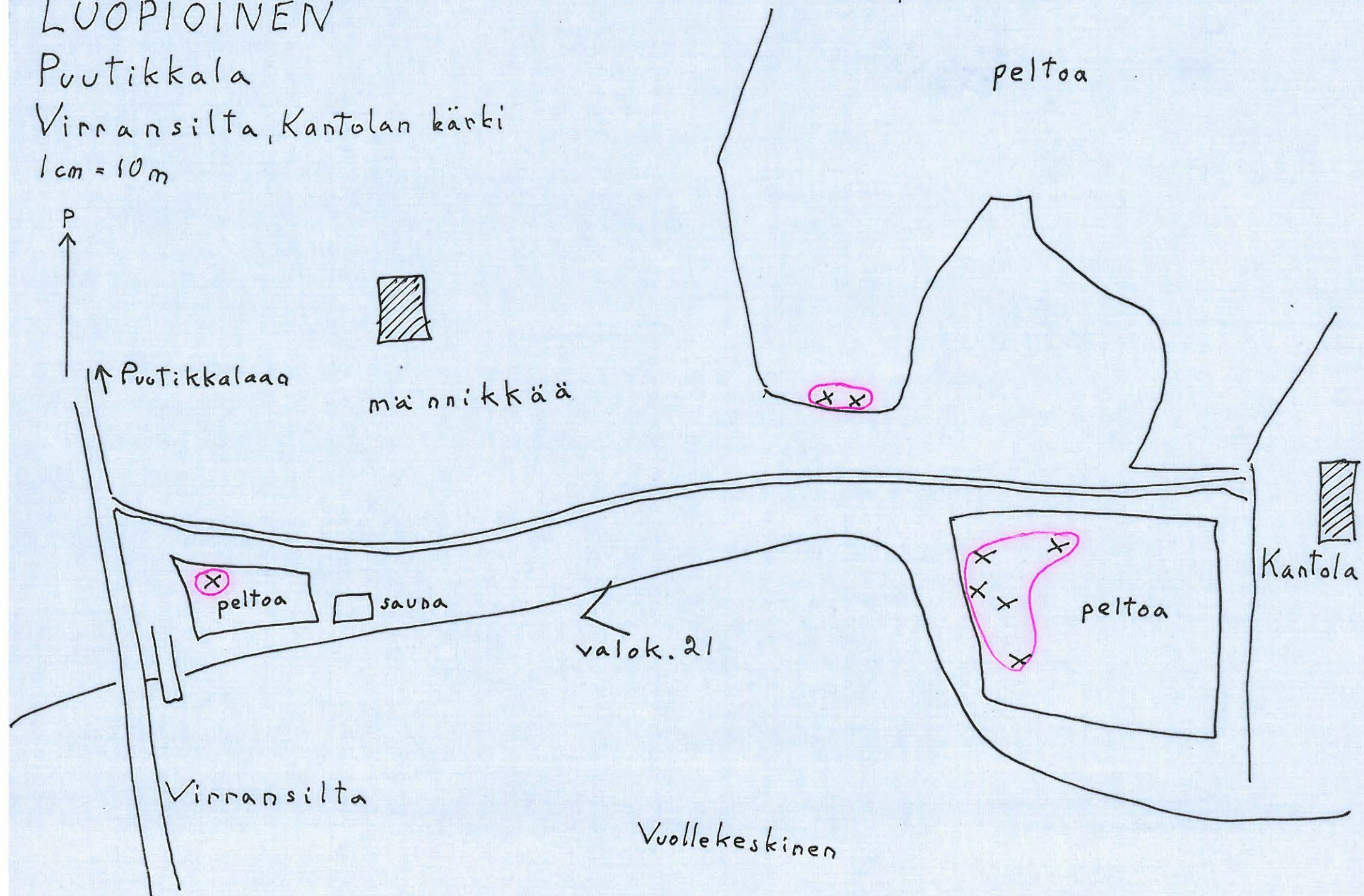
LUOPIOINEN

Puutikkala

Virransilta, Kantolan kärki

1 cm = 10 m

Kivie. asuinpaikka n:o 19 Kartta 19

Inventointikertomus 1963, Pekka Miettinen

LUOPIOINEN

Aitoo

Pitkäjärvi

Ilvesniemi

1cm = 10m

P

sekametsää

polku

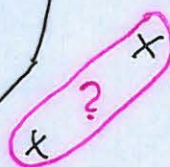
pelto

lato

pitäjänraja

Pitkäjärvi

Epävarm. kivik. asuinpaikat n:o 1 Kartta 20

5.63

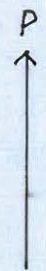
Inventointibertomus 1963, Pekka Miettinen

LUOPIOINEN

Aitoo, Kajantila

Penttilän Alho

1 cm = 10 m

sekametsää

← Pitkäjärvelle

kuusimetsää

○ lähde

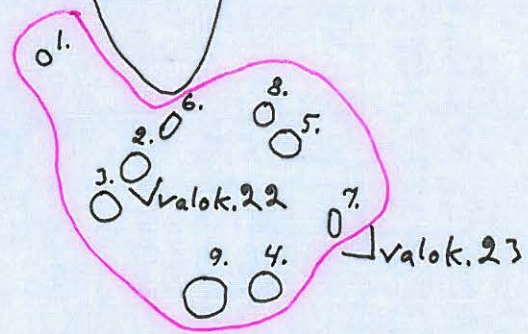
sekametsää

⊗ = taltti

peltoa

○ iso kuusi

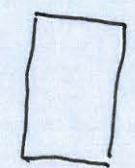
matala kallio

Kartta 21

Ajaltaan epämäär.
kallioita muinais-
jäännökset n:o 2

1.-5. kiviöykkiöitä
6.-9. kuoppia

lato

Inventointibertomus 1963, Pella Miettinen

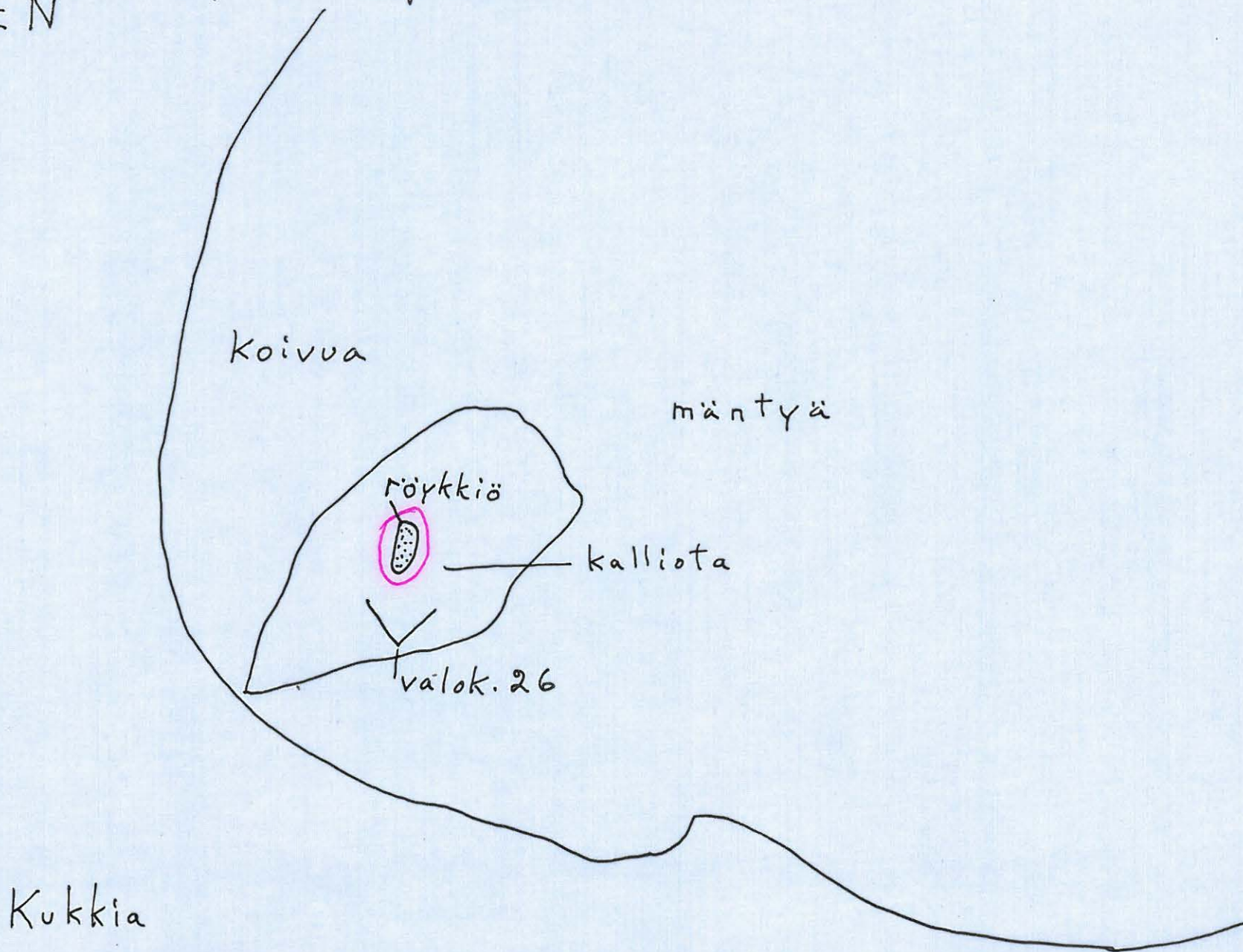
LUOPIOINEN

Puutikkala

Vehkasaari

1 cm = 10 m

Ajaltaan. epämäär. kiinti. muin. jäännöset n:o 4 Kartta 22

Inventointikartta 1963, Pekka Miettinen

Ajaltaan. epämiäär. kiint. muin. jäännökset n:o 5

Kartta 23

LUOPIOINEN

Evinsalo

Etusaari

1 cm = 10 m

veteen pudonneita
lohkareita

korkeuskäyriä

mäntymetsää

valok. 27

kiviröykkiö

valok. 28

Kukkipu

LUOPIOINEN

Ämmätsä

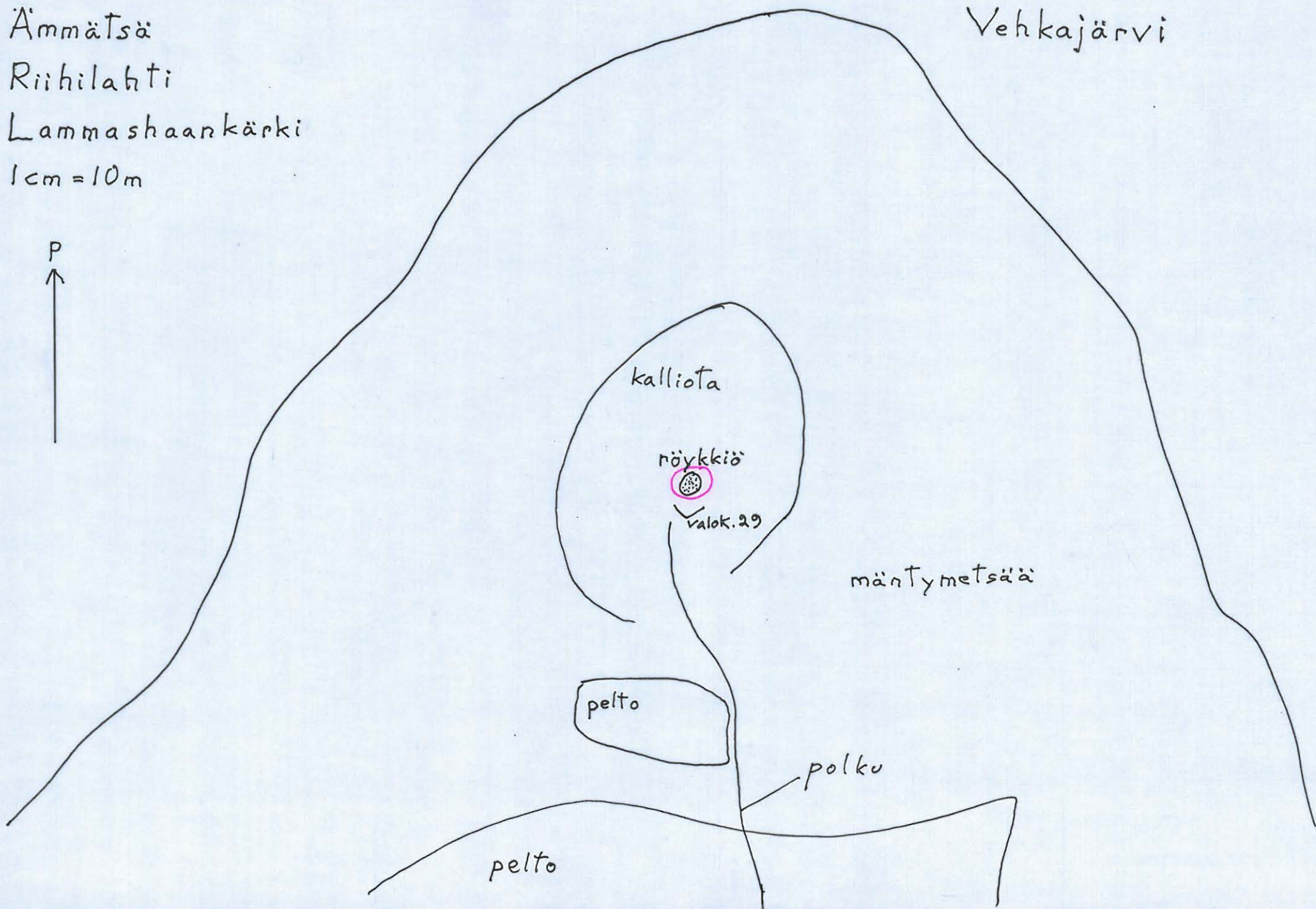
Riihilahti

Lammashaankärki

1 cm = 10 m

Vehkajärvi

LUOPPIOINEN

Riihilahti

P

mäntymetsää

raja-aita

röy kki ö

valok. 31

valok.30

sekametsää

vanha
hiekkakuoppa

polku

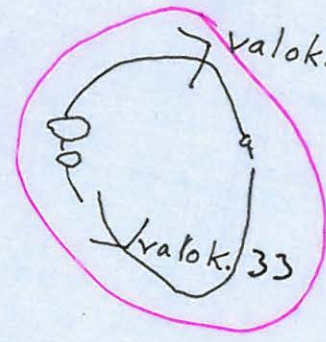
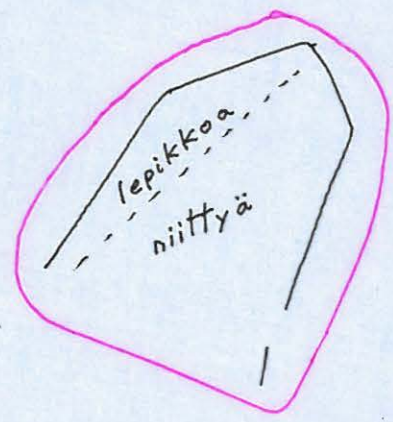
Tie Riihilahteen

peltoa

pelto

sekametsää

PUUTIKKALA
Isomäki
1 cm = 10 m

Ajaltaan epämaan. liitt. muin. jäännöset n:o 9 Kartta 26

sekametsää

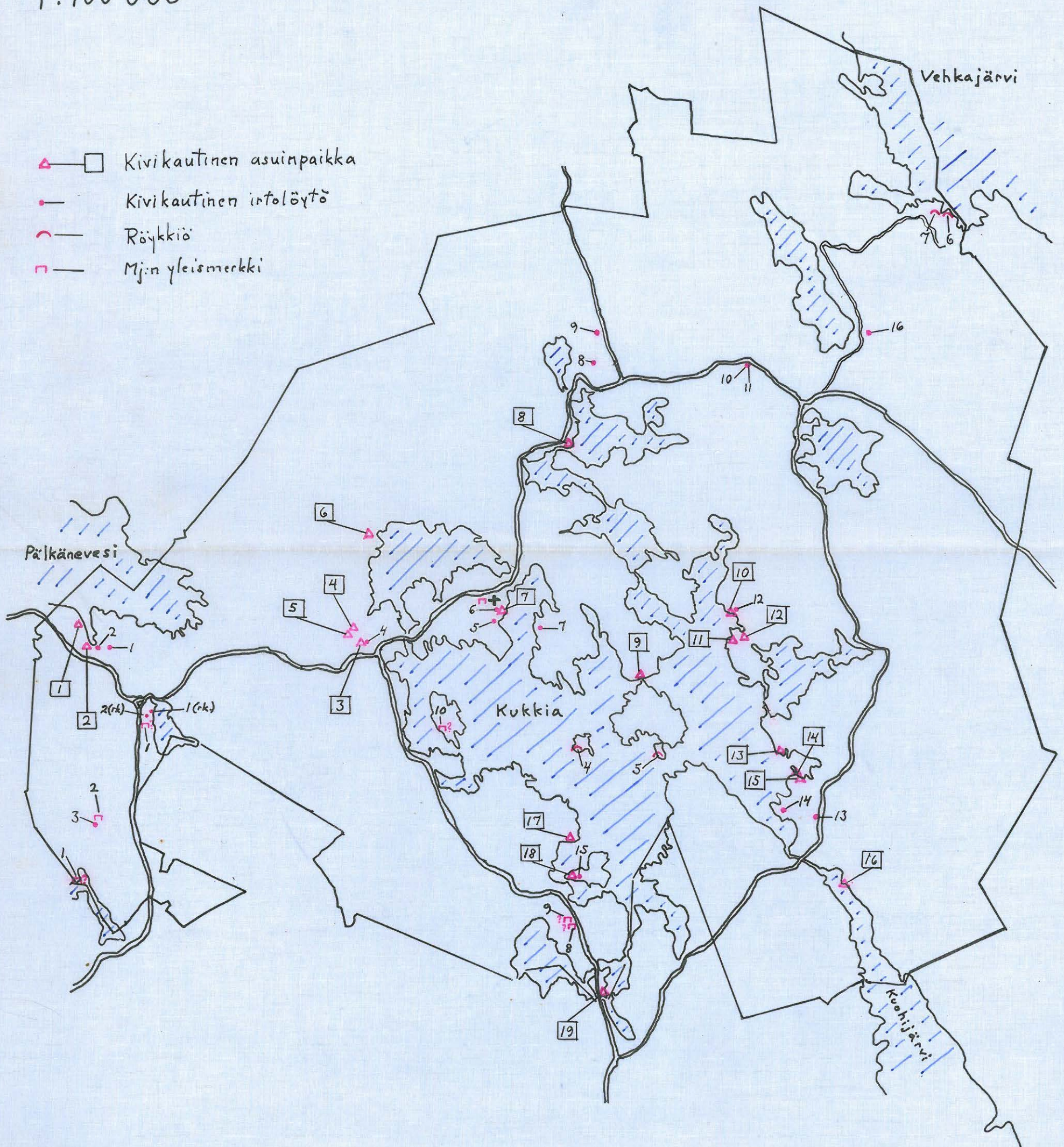
raja-aita

altoa

LUOPIOISTEN PITÄJÄ

Taloudellinen kartta 48
1:100 000

Kartta 27

Iso-Lemmittylä
Monninpelto

Kivik. asuinpaikka n:o 1

Kuva 1, (Filmi 28460)

Iso-Lemmittylä
Monninpelto

Kivik. asuinpaikka n:o 1

Kuva 2, (Filmi 28461)

Kotiranta

Kivik. asuinpaikka n:o 2

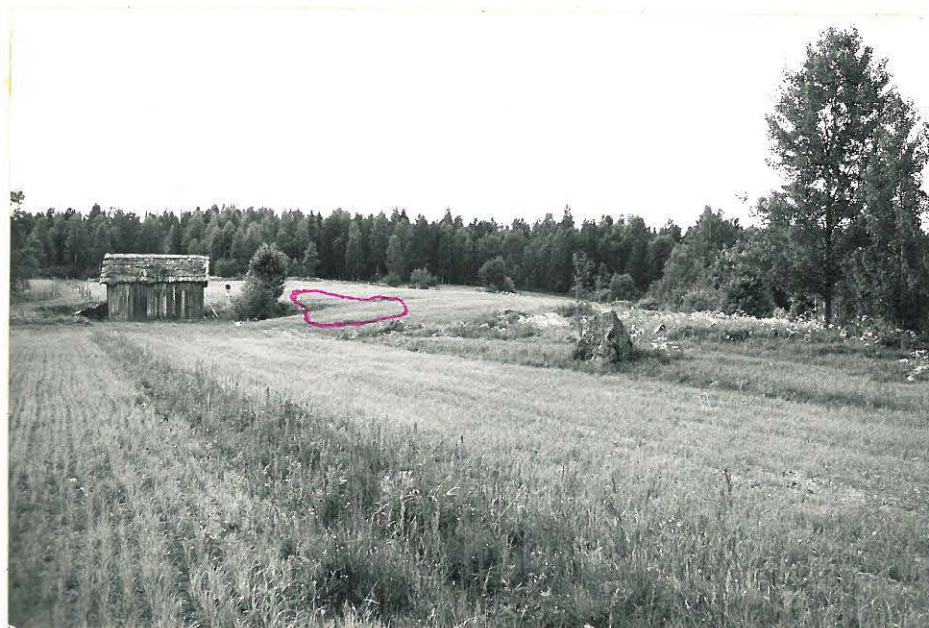
Kuva 3, (Filmi 28462)

Viljamaa
Kotipelto

Kivik. asuinpaikka n:o 3

Kuva 4, (Filmi 28463)

Viljamaa
Peräpelto

Kivik. asuinpaikka n:o 4

Kuva 5, (Filmi 28464)

Soukkio
Pitkätsarat

Kivik. asuinpaikka n:o 5

Kuva 6, (Filmi 28465)

Körhämö

Kivik. asuinpaikka n:o 6

Kuva 7, (Filmi 28466)

Savivainio

Kivik. asuinpaikka n:o 7

Kuva 8, (Filmi 28467)

Pihtisalmi

Kivik. asuinpaikka n:o 8

Kuva 9, (Filmi 28468)

Kuivassalmi
Ahola

Kivik. asuinpaikka n:o 9

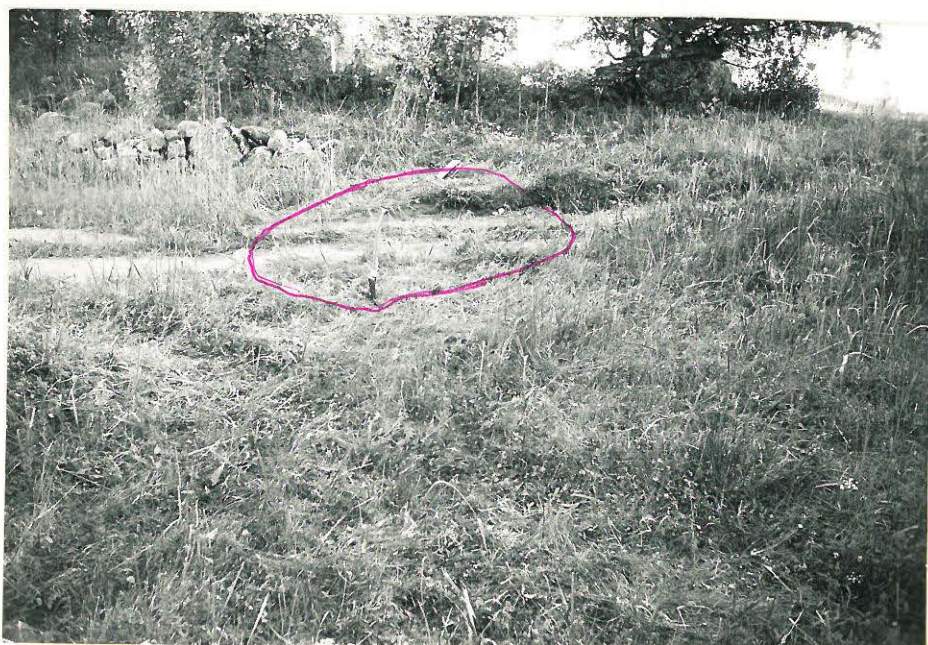
Kuva 10, (Filmi 28469)

Hietaniemi
Hietasenkärki

Kivik. asuinpaikka n:o 10

Kuva 11, (Filmi 28470)

Hietaniemi
Hietasenkärki

Kivik. asuinpaikka n:o 10

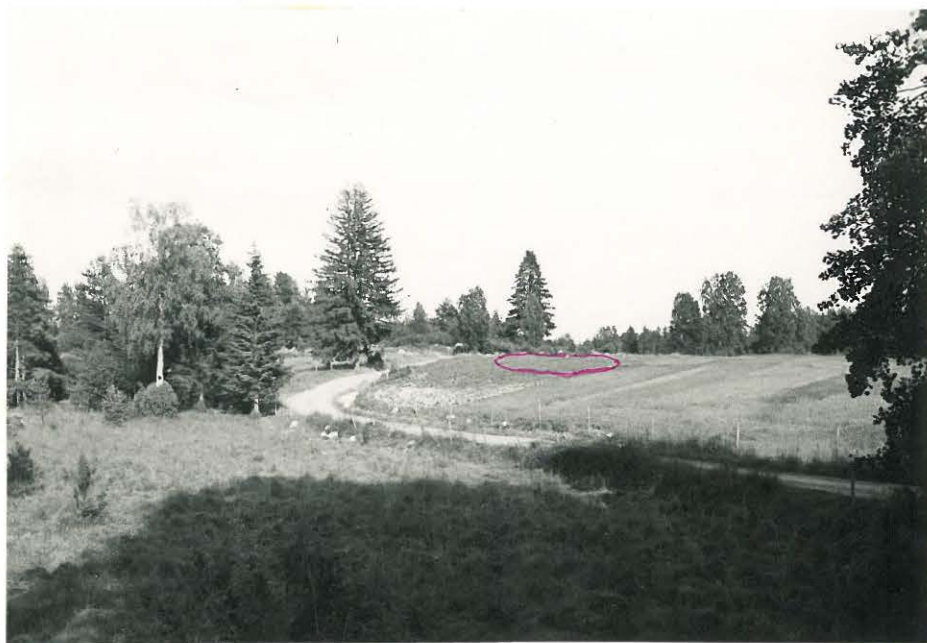
Kuva 12, (Filmi 28471)

Aapo

Kivik. asuinpaikka n:o 11

Kuva 13, (Filmi 28472)

Rulja
Kytöväainio

Kivik. asuinpaikka n:o 12

Kuva 14, (Filmi 28473)

Rautia

Kivik. asuinpaikka n:o 13

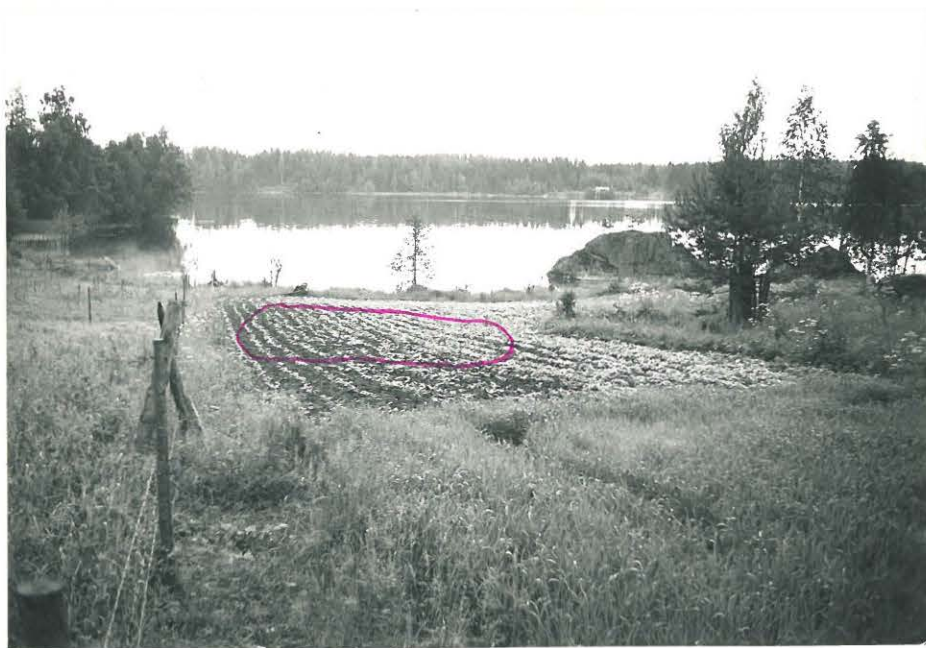
Kuva 15, (Filmi 28474)

Niemi

Kivik. asuinpaikka n:o 14

Kuva 16, (Filmi 28475)

Niemi
Pääskyslahti

Kivik. asuinpaikka n:o 15

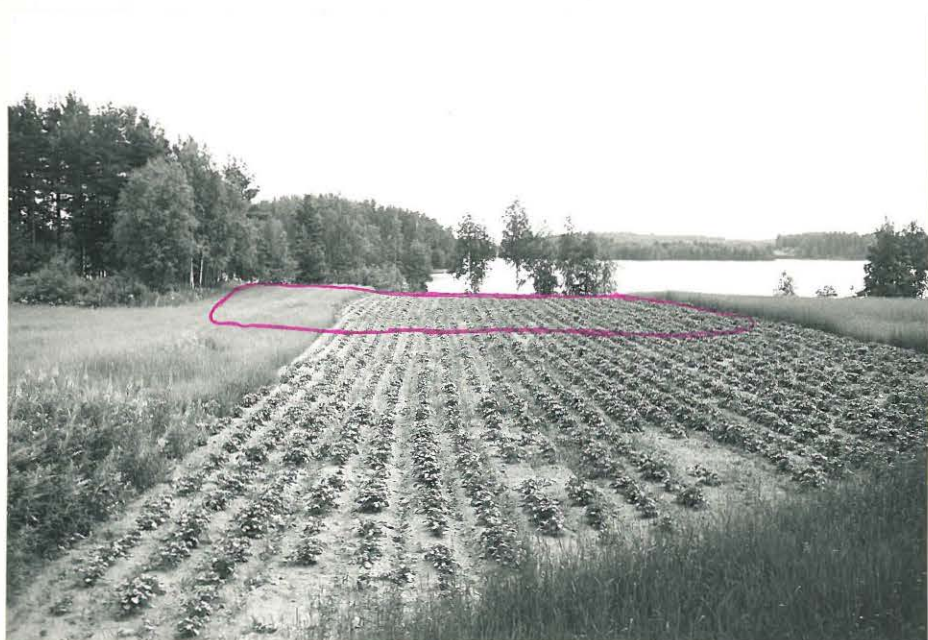
Kuva 17, (Filmi 28476)

Lahdenniemi
Pakaraissenniemi

Kivik. asuinpaikka n:o 16

Kuva 18, (Filmi 28477)

Nikunen
Kärkivainio

Kivik. asuinpaikka n:o 17

Kuva 19, (Filmi 28478)

Nikunen
Kärkivainio

Kivik. asuinpaikka n:o 17

Kuva 20, (Filmi 28479)

Kantolan kärki

Kivik. asuinpaikka n:o 19

Kuva 21, (Filmi 28480)

Penttilä

Alho

Ajaltaan epämäär. kiinteät
muinaisjäännökset n:o 2

Kuva 22, (Filmi 28481)

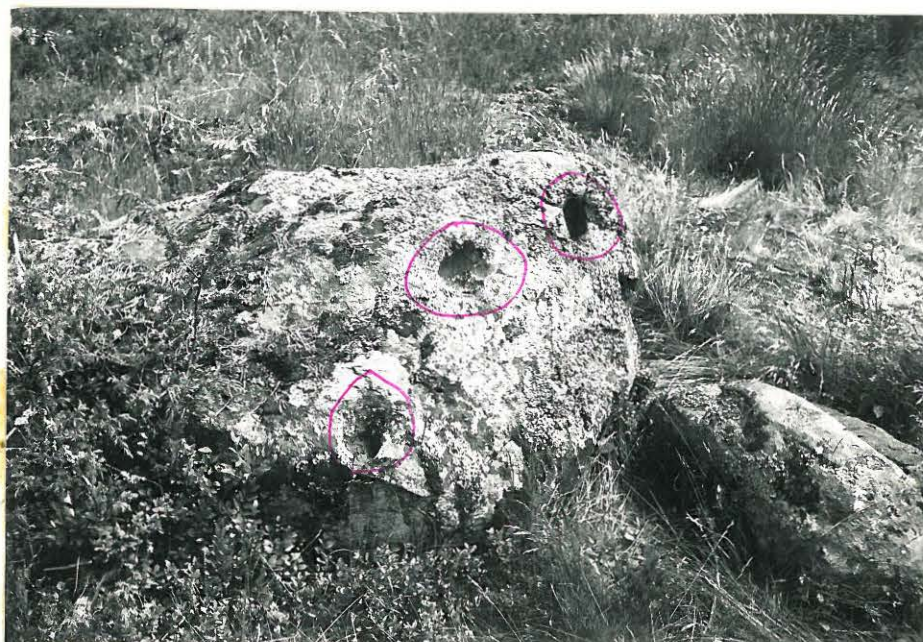

Penttilä

Alho

Ajaltaan epämäär. kiinteät
muinaisjäännökset n:o 2

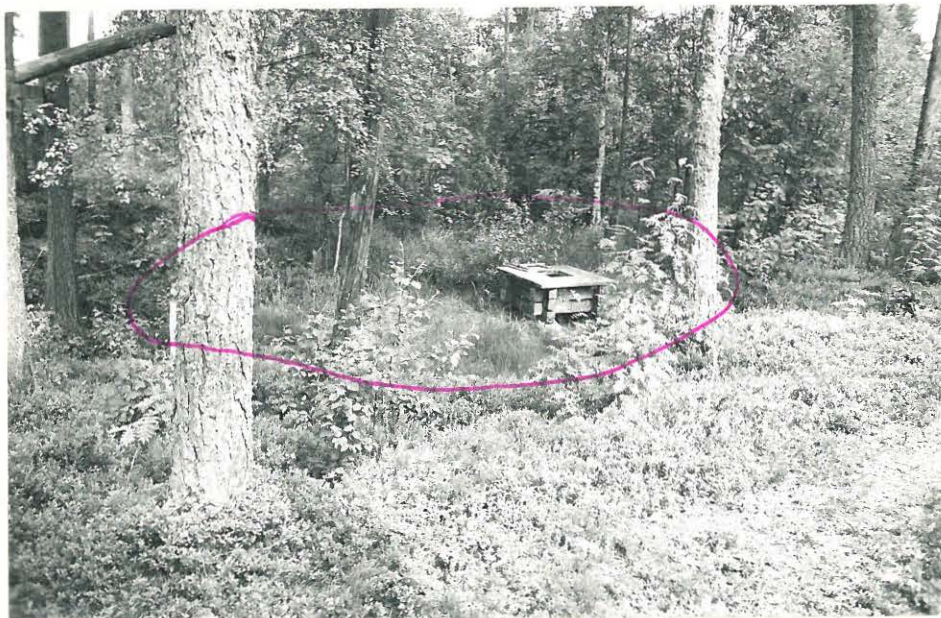
Kuva 23, (Filmi 28482)

Mikkelinmäki

Ajaltaan epämäär. kiinteät
muinaisjäännökset n:o 3

Kuva 24, (Filmi 28483)

Mikkelinmäki

Ajaltaan epämäär. kiinteät
muinaisjäännökset n:o 3

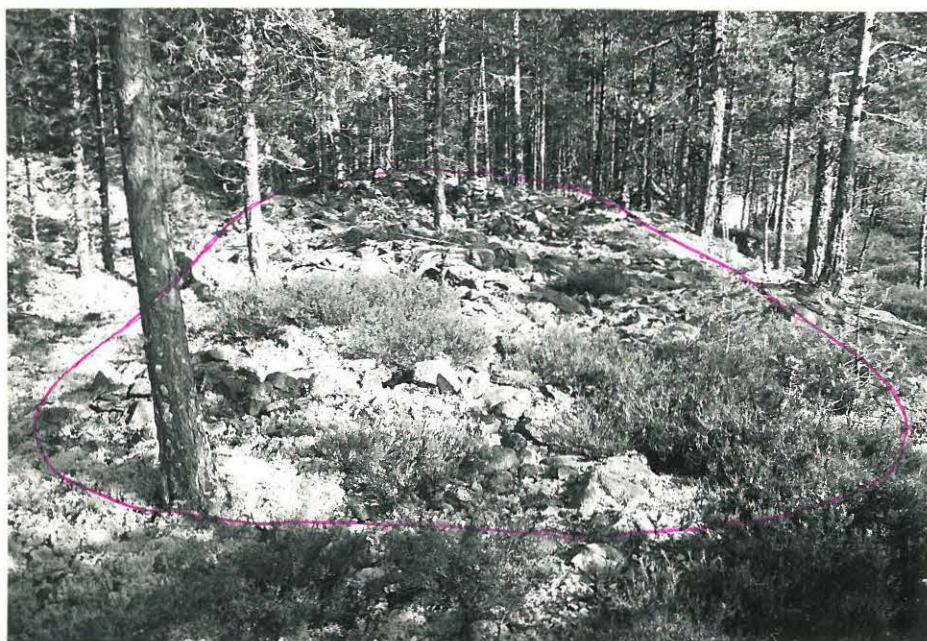
Kuva 25, (Filmi 28484)

Vehkasaari

Ajaltaan epämäär. kiinteät
muinaisjäännökset n:o 4

Kuva 26, (Filmi 28485)

Etusaari

Uhrikallio

Ajaltaan epämäär. kiinteät
muinaisjäännökset n:o 5

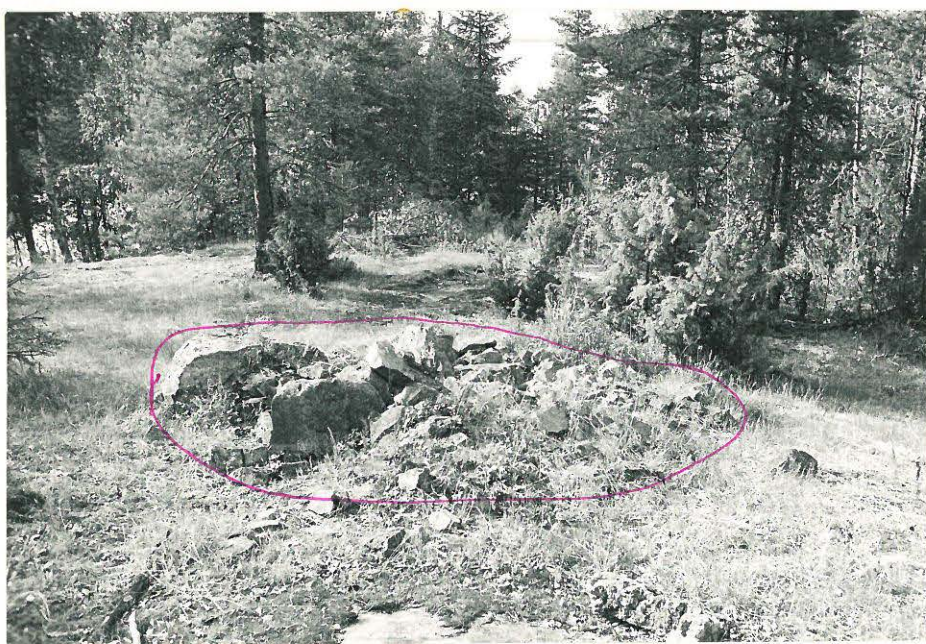
Kuva 27, (Filmi 28486)

Etusaari
Uhrikallio

Ajaltaan epämäär. kiinteät
muinaisjäännökset n:o 5

Kuva 28, (Filmi 28487)

Riihilahti
Lammashaankärki

Ajaltaan epämäär. kiinteät
muinaisjäännökset n:o 6

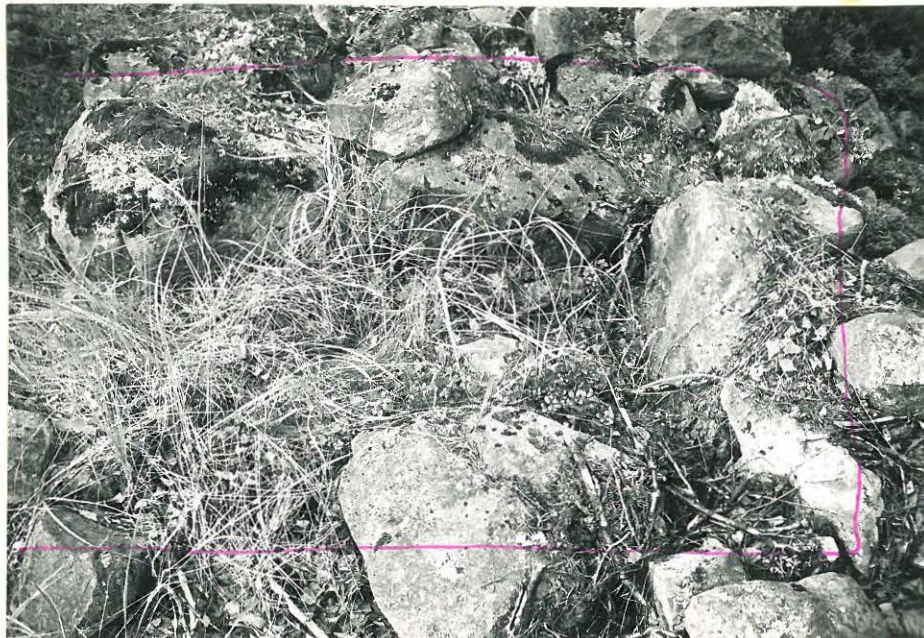
Kuva 29, (Filmi 28488)

Riihilahti

Ajaltaan epämäär. kiinteät
muinaisjäännökset n:o 7

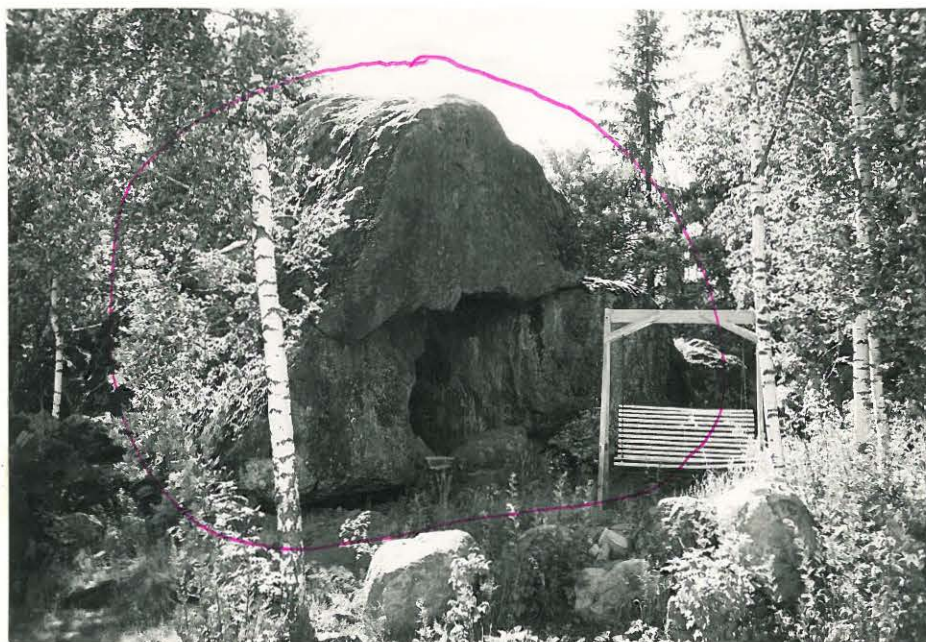
Kuva 30, (Filmi 28489)

Riihilakti

Ajaltaan epämäär. kiinteät
muinaisjäännökset n:o 7

Kuva 31, (Filmi 28490)

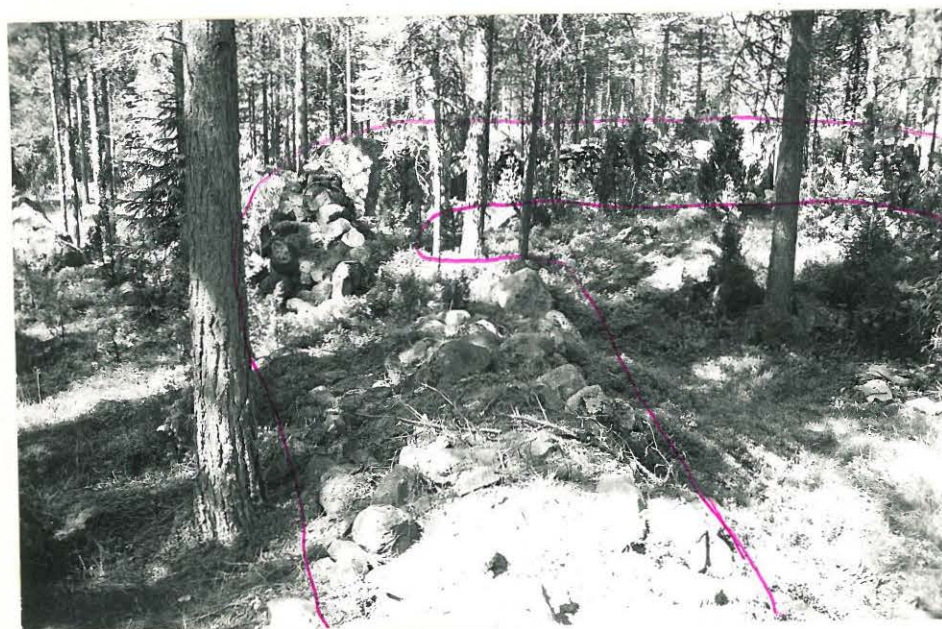

Rekola

Ukonkivi

Ajaltaan epämäär. kiinteät
muinaisjäännökset n:o 8

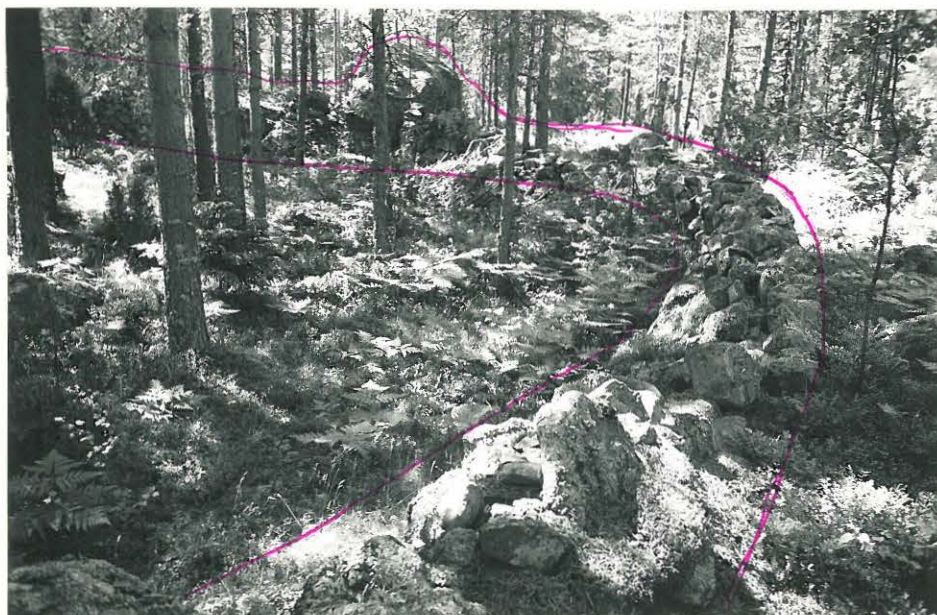
Kuva 32, (Filmi 28491)

Isomäki

Ajaltaan epämäär. kiinteät
muinaisjäännökset n:o 9

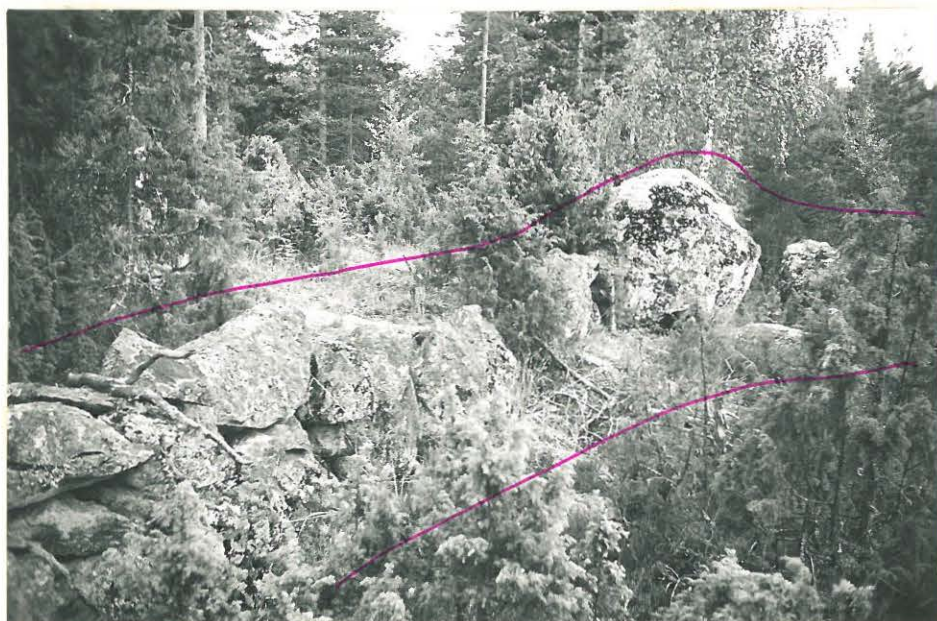
Kuva 33, (Filmi 28492)

Isomäki

Ajaltaan epämäär. kiinteät
muinaisjäännökset n:o 9

Kuva 34, (Filmi 28493)

Iso-Vekuna

Ajaltaan epämäär. kiinteät
muinaisjäännökset n:o 10

Kuva 35, (Filmi 28494)